

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO

ÕIGUSTEADUSKOND

Kriminaalõiguse ja -protsessi kateeder

REIN LAANET

SPETSIAALSELT ALAEALISTE SUHTES TOIMEPANDAVAD

SEKSUAALKURITEOD

Diplomitöö

Juhendaja: dots. A. PALTSE

1971

Sisukord

Sissejuhatus	4
I Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõiste, objekt, subjekt.	7
§ 1. Mõiste	7
§ 2. Objekt	9
§ 3. Subjekt.	13
II Suguühendus noorema kui 16 aastase naissoost isikuga (ENSV KrK § 116).	21
§ 1. Objektiivne külg	21
§ 2. Subjektiivne külg	33
§ 3. Karistus	36
III Sugukõlvatu tegevus noorema kui 16 aastase isiku suhtes (ENSV KrK § 117).	39
§ 1. Objektiivne külg	39
§ 2. Subjektiivne külg.	51
§ 3. Karistus	53
Resümee.	59
Kasutatud kirjandus.	64
Kasutatud seadlusandlus ja kohtupraktika	69

Sissejuhatus.

Käesoleval ajal ei ole NSV Liidus kuritegevus veel täielikult likvideeritud. Selle ülesande täitmiseks on meie kriminaalseadlusandluse üheks põhiülesandeks teiste põhiülesannete kõrval kaitsta kodanike elu, tervist, vabadust, au ja väärikust kuritegelike rünnete vastu. Kodanike õiguste riiklik garanteerimine omab erilise tähtsuse.

Tänu meil tehtavale ideoloogilisele ja muule kasvatus tööle peab absoluutne enamus NSV Liidu kodanikke kinni sotsialistlikust õiguskorrast ja sotsialistliku ühiselu reeglitest. Kuid meil leidub veel üksikuid isikuid, kes panevad toime kuritegusid. Kuritegevuse põhjuseid on meil mitmeid. "Peamisteks põhjusteks, millega on seletatav kuritegevuse olemasolu NSV Liidus, oleksid inimese teadvuses säilinud mineviku igandid, teadvuse mahajäämine ühiskondlikust olemisest ja kapitalistliku maailma eksisteerimise mõju".¹

Üheks raskemaks isikuvastaste kuritegude liigiks loetakse seksuaalkuritegusid, mis omakorda jagunevad järgnevatesse alaliikidesse: kuriteod sugulise vabaduse vastu, kuriteod täiskasvanud isikute sugulise puutumatus vastu, kuriteod alaealiste sugulise puutumatus ja normaalse sugulise arengu vastu ning kuriteod, mis rikuvad erinevast soost isikute vahel olevaid normaalseid sugulisi suhteid.

Vastavalt Eesti NSV kriminaalkodeksile on alaealiste sugulise puutumatus ja normaalse sugulise arengu vastu suunatud järgmised kuriteod: alaealise vägistamine (§ 115 lg.3), sugulise kire rahuldamine ebaloomulikul viisil teadvalt noorema kui kaheksateistkümnne aastase isiku suhtes (§ 115¹ lg.2), suguhhendus noorema kui kuuteistkümnneaastase naissoost isiku-

---

I A.C. Шляпочников. О классификации обстоятельств, способствующих совершению преступления. - "Советское государство и право", 1964, № 10, стр. 92.

ga (§ 116), sugukõlvatu tegevus noorema kui kuuteistkümnendaastase isiku suhtes (§ 117) ja pederastia teadvalt noorema kui kaheksateistkümnendaastase isikuga (§ 118 lg.2). Nendest Eesti NSV kriminaalkodeksi § -des 116 ja 117 ettenähtud kuriteod on spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavateks seksuaalkuritegudeks. Nende kuritegude objektiivses küljes ettenähtud tegevust saab toimepanna ainult alaealise kannatanu suhtes.

Eriti rasked on alaealiste suhtes toimepandavad seksuaalkuriteod, sest selle tagajärjel saab kannatada sirguv põlvkond. Meil on alati peetud sirguva põlvkonna kasvatamist eriti tähtsaks, mitte asjata ei ole seda rõhutatud NLKP programmis.³

"Alaealiste ja laste suhtes toimepandavad seksuaalkuriteod aitavad kaasa varajase ja tihti ebaloomuliku sugutunde tekkimisele, viivad disharmonia tekkimisele ja selle ja indiviidi sellise psühhofüüsilise küpsuse vahel, mis on vajalik normaalseks sugueluks".⁴ Varajane suguelu laostab alaealist nii füüsiliselt kui ka moraalselt. Nagu näitab kohtupraktika, on nii mõnigi kord kuriteo toimepanemist soodustavaks asjaluks kannatanu (põhiliselt 14 - 16-aastase tütarlaste) enda võhiklus seksuaalelust. Siit tuleneb vajadus parandada seksuaalkasvatust meie noorte seas. Kommunistliku kasvatuselohutamatuks osaks peab saama kõikjal ka seksuaalkasvatus.

"Siia kuulub noorsoo informeerimine sugudevaheliste vahetõrgete ja inimese seksuaalse arengu küsimustest ning vastava suhtumise kujundamine. Puudulikult või koguni valesti suunatud seksuaalkasvatus võib põhjustada väga tõsiseid vääramõõduid, mida sageli on äärmiselt raske parandada".⁵

Kuni viimase ajani meie juriidilises kirjanduses leidsid vähest käsitlemist küsimused, mis olid seotud seksuaalkuritegudega. Ainult viimaste aastate jooksul on seda kuritegude liiki

---

² Edaspidi - KrK.

³ NLKP programm. Tln., 1968, lk. 105.

⁴ В.А. Яхонтов. Некоторые вопросы предупреждения половых преступлений несовершеннолетних. - Проблемы борьбы с преступностью несовершеннолетних и задачи органов охраны общественного порядка СССР (Материалы научно-практической конференции). М., 1967, стр. 270-271.

⁵ E. Soodre. Seksuaalse arengu probleemid Eesti noorukitel. Kriminoloogia-alaseid töid I. Alaealiste õigusrikkumisest ja nende arahoidmise abinõudest. - Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised. Vihik 222. Tartu, 1968, lk. 103.

spetsiaalselt uuritud. Kuid vaatamata sellele on rida küsimusi, mis puudutavad spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavaid seksuaalkuritegusid, veel põhjalikult läbi uurimata.

Käesolevas diplomitöös analüüsitakse spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude koosseise. Töös leiavad käsitlemist rida küsimusi, mis on kerkinud üles uurimis- ja kohtupraktikas seoses vastutusega antud kuritegude eest, tehakse ettepanekuid Eesti NSV ja ka teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksite täiendamiseks.

Diplomitöö esimeses peatükis esitatakse spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõiste, käsitletakse nende kuritegude objekti, kannatanut ja subjekti.

Diplomitöö teises ja kolmandas peatükis leiavad analüüsimist vastavalt Eesti NSV KrK § -des 116 ja 117 ning teiste liiduvabariikide kriminaalkodekside vastavates paragrahvides ettenähtud kuriteokoosseisud.

Vene NFSV kriminaalkodeksi § -s 119 ja mõnede teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksite vastavates paragrahvides nähakse ette kvalifitseeriva tunnusena sugulise kire rahuldamist ebaloomulikul viisil mittesuguküpse isikuga. Selline kvalifitseeriv tunnus on ka Eesti NSV KrK § -s 115¹. See kuritegu ei ole spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandav seksuaalkuritegu, mille tõttu ei leia antud kvalifitseeriv tunnus käesolevas diplomitöös käsitlemist.

Diplomitöö kirjutamisel on kasutatud vastavat erialalist kirjandust ning Rakvere Rajooni "ahvakohtu jt. kohtute praktikat aastatest 1961 - 70.

I

Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõiste, objekt ja subjekt

§ 1. Mõiste

Suure teoreetilise ja praktilise tähtsusega on määrata kindlaks spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõistet. Seda me ei leia kriminaalkodeksitest. Nõukogude kriminaalõiguse teoorias ei ole senini antud spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõistet. Mitmed autorid (A.N.Ignatov, B.V.Danielbek jt.) on andnud ainult üldise seksuaalkuritegude mõiste. J.K.Suštšenko on andnud ka alaealiste suhtes toimepandava seksuaalkuriteo mõiste.

A.N.Ignatov arvab, et seksuaalkuriteod on "ühiskonnaohtlikud teod, mis rikuvad sotsialistlikus ühiskonnas kehtivale suguelulaadile vastavaid seksuaalsuhteid, ning mis pannakse toime subjekti enda või teiste isikute sugulise kire rahuldamiseks ja on äärmiselt kõlblusevastane käitumine".⁶

A.N.Ignatovi poolt antud seksuaalkuritegude mõiste ei ole põhjalik ja on kutsunud esile õigustatud kriitika. Nii arvab B.V.Danielbek, et kui "täielikult nõustuda A.N.Ignatovi poolt antud mõistega, siis võib see viia vaadeldavate kuritegude ringi laiendamisele, sest sellised teod nagu lesbism, nekrofiilia ja teised tuleks siis lugeda seksuaalkuritegudeks. Antud mõistes on liigne rõhutada äärmiselt kõlblusevastast käitumist, kuna tegelikult sellega midagi ei põhjendata, sest analoogiline tegevus võib aset leida ka tapmisel erilise julmusega, huligaansuse korral ja muudel juhtudel".⁷

---

⁶ А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности. М., 1966, стр. 12-13. Edaspidi - А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ...

⁷ Б.В.Даниэлбек. Определение и система половых преступлений по советскому уголовному праву. - Ученые записки Азербайджанского госуниверситета. № 1. Баку, 1967, стр. 78. Edaspidi - Б.В.Даниэлбек. Определение и система половых преступлений ...

A.N. Ignatovi poolt antud määrang ei ava spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõistet, mille tõttu me ei saa seda kasutada. A.N. Ignatov oleks pidanud välja tooma ka oma mõistes seksuaalkuritegude subjektiivset külge iseloomustava tahtluse.

Vaatleme nüüd lähemalt J.K. Suštšenko poolt antud alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõistet.

J.K. Suštšenko arvab, et alaealiste suhtes toimepandav seksuaalkuritegu on "objektiivselt seksuaalse iseloomuga ühiskonnaohtlik tegevus, mis pannakse toime subjekti poolt oma või teise isiku sugulise kire rahuldamiseks, rikkudes alaealiste normaalset sugulist arengut".⁸

Selles mõistes on üheks põhiliseks puuduseks see, et alaealiste suhtes toimepandavad seksuaalkuriteod ei riku ainult alaealiste normaalset sugulist arengut, vaid nagu arvavad I.I. Slutski jt. autorid, ka alaealiste sugulist puutumatust.⁹ Ka J.K. Suštšenko poolt ei ole antud kuriteo subjektiivset külge iseloomustavat tahtlust. J.M. Jakovlev annab põhjalikuma ja täpsema seksuaalkuritegude mõiste. Ta märgib, et seksuaalkuriteod on "kriminaalseaduses ettenähtud ühiskonnaohtlikud teod, millega rünnatakse sotsialistlikule ühiskonnale omaseid ja selles kujunenud suguelelaadile vastavaid seksuaalsuhteid, mis seisnevad seksuaalse tegevuse tahtlikus toimepanemises subjekti või teise isiku sugulise vajaduse rahuldamise eesmärgil, rikkudes kannatanu sugulisi huve või normaalseid sugulisi suhteid erinevast soost isikute vahel".¹⁰

J.M. Jakovlev on lülitanud tema poolt antud mõistesse kõrvuti liigiobjektiga ka nende kuritegude eesmärgi, subjektiivset külge iseloomustava tahtluse ja objektiivse külge iseloomustuse. J.M. Jakovlev ei ole rõhutanud spetsiaalselt alaealist kannatanut, mistõttu tema poolt antud määrangut ei saa kasutada

---

⁸ Д.К.Сущенко. Ответственность за половые преступления против несовершеннолетних по советскому уголовному праву. Автореферат кандидатской диссертации. Саратов, 1967, стр. 7. Edaspidi - Д.К.Сущенко. Автореферат ...

⁹ См. Советское уголовное право. Часть Особенная. Изд. Ленинградского университета, 1959, стр. 179.

¹⁰ Я.М.Яковлев. Половые преступления. Душанбе, 1969, стр. 64. Edaspidi - Я.М.Яковлев. Половые преступления ...

spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõistena.

Meie arvates võiks olla spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude mõiste järgmine:

Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavad seksuaalkuriteod on kriminaalseaduses ettenähtud ühiskonnaohtlikud teod, millega rünnatakse sotsialistlikule ühiskonnale omaseid ja selles kujunenud sugulolaadile vastavaid seksuaalsuhteid, mis seisnevad seksuaalse tegevuse tahtlikus toimepanemises subjekti või teise isiku sugulise vajaduse rahuldamise eesmärgil, ning on suunatud ainult alaealise kannatanu vastu, rikku- des viimase sugulist puutumatus ja normaalset sugulist arengut.

§ 2. Objekt

Isikuvastaste kuritegude hulka kuuluvad alaliigina seksuaalkuriteod, mis omakorda jagunevad gruppidesse. Kui kõiki seksuaalkuritegusid iseloomustab üks neile ühine liigiobjekt, siis gruppidesse jaotamisel on võetud aluseks kuriteo vahetu objekt, mis on tavaliselt ühtne mitmel seksuaalkuriteo koos- seisul.

J.K. Suštšenko, A.N. Ignatov ja valdav enamus teisi nõu- kogude autoreid arvavad, et seksuaalkuritegude liigiobjektiks on nõukogude ühiskonna seksuaalsuhete kehtiv laad.¹¹ On ka üksikuid autoreid, kes arvavad teisiti. Nii jätab P.P. Ossipov tema poolt antud seksuaalkuritegude liigiobjekti mõistest seksuaalsuhete kehtiva korra hoopis välja.¹² Seda aga teha ei saa, sest nagu märkis J.K. Suštšenko täiesti õigesti, kriipsutatakse seksuaalsuhete kehtiva laadi mõistega alla objekti kriminaal- õigusliku kaitse sotsiaal-poliitiline sisu.¹³

Kuriteo vahetuks objektiks on ühiskondlik suhe, mille vas- tu otseselt on suunatud üks või mitu kuritegu.¹⁴

¹¹ См. Ю.К.Сущенко.Автореферат ... стр.6; А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр.8.

¹² См. П.П.Осипов.Половые преступления.(Общее понятие, социальная сущность и система составов).Автореферат кандидатской диссертации.Л., 1967, стр.4.

¹³ См. Ю.К.Сущенко. Автореферат ... стр. 6.

¹⁴ См. Советское уголовное право. Часть общая.М., 1969, стр. 109.

Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude vahetu objekt ei erine alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude vahetust objektist ja on senini kirjanduses eraldi käsitlemata.

Alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude vahetu objekti määramisel ei ole senini nõukogude autorite seas ühtsust. Ühed autorid, kelle hulka kuuluvad A.N.Ignatov, I.A.Andrežjeva jt., arvavad, et vahetuks objektiks on alaealise normaalne suguline areng.¹⁵ I.B.Borodin väljendab seda laiemalt. Tema arvates on vahetuks objektiks alaealise normaalne füüsiline ja kõlbeline areng.¹⁶ Teine suurem rühm autoreid nagu A.A.Piontkovski, I.I.Slutski jt. arvavad, et vahetuks objektiks on nii alaealise normaalne suguline areng, kui ka suguline puutumatus.¹⁷

J.M. Jakovlevi arvates on alaealise normaalse sugulise arengu ja sugulise puutumatuse kõrval vahetuks objektiks ka noore põlvkonna normaalne suguline kasvatus.¹⁸

Suguelu varajane alustamine kahjustab alaealise tervist, rikub normaalset arengut ja kujunemist ning laostab moraalselt. Seega on vajalik mõista alaealise normaalse sugulise arengu mõistet laiemalt. J.K.Suštšenko arvates hõlmab see mõiste alaealise sugulise süsteemi füsioloogilise ja füüsilise õige arengu kõrval ka tema moraalse vaadete kujunemist seksuaalsuhete valdkonnas, samuti sotsialistliku riigi poolt loodud tingimusi, milles areng toimub.¹⁹

Ühtne on seisukoht selles, et alaealised ei oma sugulist vabadust. Enamik autoreid seob alaealise sugulise vabaduse mõiste alaealise sugulise puutumatuse mõistega.

¹⁵ См. Н.И.Загородников, А.Н.Игнатов. Преступления против личности. М., 1962, стр. 55; А.А.Андреева. О характере принуждения при изнасиловании. - "Правоведение", № 2. Л., 1960, стр. 154. Edaspidi - А.А.Андреева. О характере принуждения ...

¹⁶ См. Советское уголовное право. Часть Особенная. М., 1965, стр. 193.

¹⁷ См. А.А.Пионтковский, В.Д.Меншагин. Курс советского уголовного право. Часть Особенная. Том I. М., 1955, стр. 627. Edaspidi - А.А.Пионтковский, В.Д.Меншагин. Курс советского уголовного право....; Советское уголовное право. Часть Особенная. Л., 1959, стр. 179.

¹⁸ Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр. 72.

¹⁹ Ю.К.Сущенко. Об ответственности за развращение несовершеннолетних (по УК РСФСР) - Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики. Выпуск XI. Саратов, 1964, стр. 25 Edaspidi - Ю.К.Сущенко. Об ответственности за развращение ...

Nii arvab J.K.Suštšenko, et alaealise suguline puutumatus on seaduses garanteeritud alaealise normaalne suguline areng.²⁰ L.A.Andrejeva ütleb otseselt, et alaealised ei ole veel füsioloogiliselt ja ka intellektuaalselt ette valmistatud sugueluks, mille tõttu nende vastu suunatud seksuaalkuritegude objektiks ei ole suguline vabadus, vaid normaalne suguline areng. Alaealiste normaalse sugulise arengu garantiiks on nende suguline puutumatus.²¹ Ilmselt mõistavad need autorid alaealise normaalse sugulise arengu all ka alaealise sugulist puutumatust. J.M.Jakovlev annab alaealise sugulise puutumatuse mõiste laiemalt. Tema arvates haarab suguline puutumatus kui kriminaalseadusega kaitstud hüve juhud, mis ei kuulu sugulise vabaduse alla. See on moraalne ja õiguslik keeld astuda sugulistes suhetesse isikutega, kes ei oma sugulist vabadust, kuna nad ei saa aru nende suhtes toimepandava seksuaalse tegevuse tähendusest ja tagajärgedest või ei ole võimalised juhtima suguelu sfääris oma tegusid.²²

Seega laiendab J.M.Jakovlev teatavatel juhtudel sugulise puutumatuse mõistet ka täiskasvanud isikutele (need on juhud, kui kurjategija paneb toime seksuaalkuriteo täiskasvanud isiku suhtes, kasutades selleks kannatanu abitud seisundit).

J.M.Jakovlev on toonud ka noore põlvkonna sugulise kasvatamise alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude objektina.²³ Meie arvame, et selle objekti eraldi toomine ei ole vajalik, kuna noore põlvkonna suguline kasvatamine on haaratud alaealise normaalse sugulise arengu mõistega.

Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude vahetuks objektiks on alaealiste suguline puutumatus ja normaalne suguline areng.

Alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude vahetu objekt on aluseks ka nende jaotamisel seksuaalkuritegude eraldi alaliiki. Mõned autorid nagu A.N.Ignatov, A.A.Piontkovski peavad ka alaealise kaasatõmbamist prostitutsioonile seksuaalkuriteoks.²⁴ Teised autorid nagu B.V.Danielbek, J.K.Suštšenko

²⁰ стр. 24. См. Д. К. Суценко. Об ответственности за развращение ...

²¹ См. Л. А. Андреева. О характере принуждения ... стр. 154.

²² См. Я. М. Яковлев. Половые преступления ... стр. 72.

²³ См. Я. М. Яковлев. Указ. работа, стр. 77.

²⁴ См. А. Н. Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр. 15, А. А. Понтоковский, В. Д. Меншагин. Курс советского уголовного права ... стр. 627.

ja J.M. Jakovlev ei pea alaealise kaasatõmbamist prostitutsioonile seksuaalkuriteoks.²⁵

Nii leiab A.N. Ignatov, et alaealise kaasatõmbamisel prostitutsioonile toimub rünne alaealise normaalsele sugulisele arengule. Ta leiab, et see objekt on põhiline.²⁶

J.M. Jakovlev, kritiseerides õieti esimest rühma autoreid leiab, et nad on valesti määranud antud kuriteo koosseisu liigiobjekti. Ta arvab, et selle kuriteo "liigiobjektiks on esimeses järjekorras ühiskondlik julgeolek, mis seisneb õigus- ja moraalil normidega ettenähtud sotsialistliku ühiskonna reeglite täitmisel. Need asjaolud, et see tegevus üheaegselt rikub ka meie ühiskonna seksuaalsuhete laadi, ei anna veel alust viia kuritegu seksuaalkuritegude hulka, sest see objekt ei ole põhiline ja on ühiskondlikule julgeolekule suunatud rünnete suhtes tuletatud iseloomuga.²⁷

Eesti NSV KrK näeb ette spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavates seksuaalkuritegudes kannatanu vanuseks alla 16 aasta. Selliselt on lahendatud kannatanu vanuse küsimus ka Gruusia NSV, Moldaavia NSV, Tadžiki NSV ja Turkmeeni NSV KrK-tes. Teistes liiduvabariikides kasutatakse kriteeriumina alaealisust, mittesuguküpsust, lapsealisust või isegi abieluea mittesaavutamist.

Mitmetes liiduvabariikides ei lange sugukõlvatu tegevuse läbi kannatanu kriteeriumid kokku kannatanute kriteeriumidega, kelledega on keelatud astuda suguhendusse. Sellest annab ülevaate järgmine J.M.Jakovlevi poolt koostatud tabel.²⁸

Tabel 1.

Sugukõlvatu tegevuse läbi kannatanu kindlaks määramine	Alaealise kindlaks määramine, kellega on keelatud suguhendus	Selle suhte iseloomustus	Liiduvabariikide kriminaalkoodeksid
1	2	3	4
Noorem kui 16-aastane isik	Noorem kui 16-aastane isik	Kriteeriumid langevad kokku	Gruusia, Moldaavia, Tadžiki Turkmeeni ja Eesti liiduvabariikide KrK-d

²⁵ Б.В.Даниэлбек.Определение и система половых преступлений... стр.79, Ю.К.Сущенко.Автореферат... стр.8; Я.М.Яковлев. половые преступления... стр.20.

²⁶ А.Н.Игнатов.Ответственность за преступления против нравственности... стр.15 - 16.

²⁷ А.М.Яковлев.Понятие половых преступлений.-Преступления против нравственности.(Материалы научно-практический конференции). Вильнюс, 1970, стр.13 -14.

1	2	3	4
Noorem kui 16-aastane isik	Mittesuguküps isik	Kriteeriumid ei lange kokku	Ukraina ja Leedu liiduvabariikide KrK-d
Alaealine isik	Mitteauguküps isik	Kriteeriumid ei lange kokku	Vene NFSV ja Valgevene NSV KrK-d
Alaealine isik	Noorem kui 16-aastane isik	Sugukõlvatuteo kannatanu vanus on kõrgem	Läti NSV KrK
Alaealine isik	Isik, kes ei ole abielu ealine	On sama, sest Aserb.NSV-s abielu iga naistel alates 16 a.	Aserbaidžani NSV KrK
Lapseealine isik	Noorem kui 16-aastane isik	Sugukõlvatuteo kannatanu vanus on väiksem	Kasahhi ja Kirgiisi liiduvabariikide KrK-d
Lapseealine isik	Mittesuguküps isik	Kriteeriumid ei lange kokku	Usbeki NSV KrK
Alaealine isik	Noorem kui 16-aastane isik või mittesuguküps isik	Kriteeriumid ei lange kokku	Armeenia NSV KrK

Tabelist nähtub, et spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude kannatanute kriteeriumid langevad kokku ainult 5 liiduvabariigi kriminaalkodeksites, ülejäänud 10 liiduvabariigis on kriteeriumid erinevad. Selline ebaühtsus viib kannatanute ringi muutmisele kas liiga laiaks või kitsaks.

Meie arvates on vaja kehtestada kõikide liiduvabariikide kriminaalkodeksites spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavates seksuaalkuritegudes kannatanute ühtne alla 16-aasta vanuseline kriteerium.

§ 3. Subjekt

Kuriteo subjektiks on füüsiline, süüdiv teatud vanuse piiri ületanud ja kuriteo toimepanemises süüdi olev isik.²⁹

²⁹ H.Kadari, E.Raal, I.Rebane. Nõukogude kriminaalõigus. Üldosa. Tln., 1963, lk.132. Edaspidi - H.Kadari, E.Raal, I.Rebane Nõukogude kriminaalõigus...

Need on subjekti juriidilised tunnused. Subjekti iseloomustab ka veel terve rida tunnuseid nagu haridus, sugulusaste kannatanuga, vanus jm. Need tunnused moodustavad subjekti kriminoloogilise iseloomustuse. Subjekti isiksuse uurimine omab suure tähtsuse abinõude väljatöötamisel kuritegude ärahoidmiseks ja muul kuritegevuse vastasël võitlusel.

Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude (KrK § -d 116 ja 117 ning vastavad paragrahvid teiste liiduvabariikide kriminaalkoodeksites) subjektiks võib olla isik alates kuuteistkümnest eluaastast. See on kindlaks määratud Eesti NSV KrK § -s lo lg. 1, mille järgi kuulub kriminaalvastutusele võtmisele isik, kes on enne kuriteo toimepanemist saanud 16-aastat vanaks.

Vene NFSV-s töötavate üksikute autorite seas ei ole ühist seisukohta spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude subjektide vanuse osas. Nii arvab M.D.Šargorodski, et nende kuritegude subjekt saab olla ainult täisealine. Samal seisukohal on ka 1964. aastal välja antud Vene NFSV kriminaalkoodeksi kommentaaride autorid.³⁰ M.I.Kovaljov on aga seisukohal, et subjekt peab olema saanud 16-aastat vanaks.³¹

Selline seisukoht, et spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude subjektid peavad olema ainult täisealised on leidnud õigustatud vastuväiteid. S.Borodin ja V.Vladimirov arvavad, et Vene NFSV kriminaalkoodeksi kommentaaride autorid ei arvestada sellega, et seadus (VNFSV KrK § lo) näeb ette üldise korra, mille järgi kriminaalvastutus algab alates kuuteistkümnest eluaastast. Küsimust sellest kas maksab selliste tegude eest võtta 16 - 18-aastasi isikuid kriminaalvastutusele, tuleb otsustada igal konkreetsel juhul sõltuvalt toimepandud kuritegude iseloomust, arvestades igaükselt nii süüdlase kui ka kannatanu isiksust.³² S.Borodin i

³⁰ См. Комментарий к Уголовному кодексу РСФСР 1960 г. Под. ред. М.Д. Шаргородского и Н.А. Беляева. М., 1962, ст. II 9 ком. 3; Научно-практический комментарий Уголовного кодекса РСФСР. Отв. ред. Б.С. Никифоров. М., 1964, ст. II 9 ком. 3.

³¹ См. Научный комментарий к Уголовному кодексу РСФСР. Учебное пособие. Под. ред. М.И. Ковалева и др. Свердловск 1964, ст. II 9 ком. 3.

³² См. С. Бородин, В. Владимиров. Спорные вопросы некоторых преступлений в комментариях УК РСФСР. - "Советская юстиция", 1964, № 14, стр. II.

ja V. Vladimiroviga on ühel seisukohal ka A.N. Ignatov ja J.M. Jakovlev.³³

NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 25. märtsi 1964.a. määruses nr. 2 on märgitud: "Vägistamises või teistes seksuaalkuritegudes (Vene NFSV KrK § -d 119 ja 120 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavad paragrahvid) süüdistuste läbivaatamisel täisikka mitte jõudnud isikute suhtes peavad kohtud arvestama, et vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalseadlusandluse aluste § -le lo kuuluvad 14 - 16 aasta vanused isikud vastutusele ainult vägistamise eest, kuid teiste seaduses ettenähtud seksuaalkuritegude eest kriminaalvastutust ei kanna.

Isikud, kes on saanud 16-aastaseks, võivad kriminaalvastutust kanda nii vägistamise kui ka teiste seksuaalkuritegude eest, mis on ette nähtud Vene NFSV KrK § -des 119 ja 120 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavates paragrahvides.

Kuid lähendades täisikka mitte jõudnud isikute kriminaalvastutusele võtmise küsimust sugulise läbikäimise eest isikuga, kes ei ole saavutanud sugulist küpsust või saanud kuuestkümnepäevaseks, samuti liiderlike tegude eest alaealiste suhtes, peavad kohtud arvestama, et tähendatud juhtudel on seadus suunatud mõlemast soost alaealiste normaalse arengu kaitsmisele. Seepärast igal konkreetsel juhul, lähtudes mõlema alaealise vanusest, nende isiksust iseloomustavatest andmetest, saabunud tagajärgedest ja teistest asjaoludest, peavad kohtud kaaluma alaealise suhtes kriminaalkaristuse kohaldamise otstarbekohasust. Soovitada kohtutele tähendatud liiki kuritegude puhul laiemalt praktiseerida alaealiste suhtes kasvatusliku iseloomuga sunnivahendite kohaldamist, mis ei ole kriminaalkaristus!"³⁴

M.D.Šargorodski seisukohalt on vastuolus NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 25. märtsi 1964.a. määrusega nr. 2 ja ei ole õige.

KrK § -s 117 ettenähtud kuriteo subjekt võib olla nii mees- kui ka naissoost. KrK § -s 116 ettenähtud kuriteo subjekt

³³ См. А. Н. Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр. 18, Я. М. Яковлев. Половые преступления... стр. 26.

³⁴ NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi määrus nr. 2 25. märtsist 1964 "Kohtupraktikast vägistamise asjades" - "Eesti NSV Ülemkohtu Bulletin", 1964, nr. 2, lk. 16.

võib olla ainult meessoost, sest kriminaalkorras on karistatav ainult suguühendus noorema kui 16-aastase naissoost isikuga. See aga ei ole õige. J.M. Jakovlev märgib järgmist: "Paljud arvavad, et varajane suguelu on lubamatu ainult tütarlastele, aga noorukitele see erilist kahju ei tegevat. See on täiesti vale ja vastuolus meditsiinis ja psühholoogias kindlaks määratud andmetega varajase suguelu füüsilisest ja moraalsest kahjust võrdsel määral nii tütarlastele kui ka noorukitele".³⁵

Teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksid (väljaarvatud Eesti NSV ja Kasahhi NSV) näevad ette, et kriminaalkorras on karistatav ka suguühendus meessoost alaealisega. Oleme seisukohal, et Eesti NSV KrK § 116 tuleb võtta sisse vastav täiendus, mis võimaldaks naissoost süüdlasi kriminaalvastutusele võtta suguühenduse eest noorema kui 16-aastase meessoost kannatanuga.

Selle täienduse tegemise vajadust näitab ka praktika. Nii on olnud kriminaalasjade eeluurimisel ja kohtulikul arutlusel ilmsiks suguühenduse fakte noorukitega. Need naisisikud on tavaliselt kroonilised alkohoolikud, ilma kindla elu- ja töökohata ning kaotanud igasuguse moraaltunde. Näiteks 1965. aastal oli Tallinna Mererajooni Rahvakohtu poolt süüdi mõistetud KrK § 201 järgi N., sündinud 1928. aastal. Nägu nähtub kriminaalasja materjalidest, toimus N. korteris süstemaatiline liiderdamine, kus süüdimõistetud ise ja temale tuttavad naisisikud (enamikus ilma kindla elu- ja töökohata) astusid juhuslike meeskodanikega suguühendusse kaasatoodud alkohoolsete jookide või raha eest. Tihti külastasid seda salaugast ka alaealised noorukid, kes olid täiskasvanud naisisikutega suguühenduses. Ükskord oli N. korteris korraga kolmteist alaealist noorukit (enamikus alla 16 aasta vanad), kes olid järjekorras naisisikutega sugulises vahekorras.³⁶ Kedagi nendest naiskodanikest kriminaalvastutusele võtta ei saadud, sest meie

³⁵ Я.М.Яковлев.Причины неполной раскрываемости половых преступлений.-Вопросы уголовного права,прокуратурского надзора,криминалистики и криминологии.Сборник 2-й.Душанбе, 1968, стр.172.

³⁶ Tallinna Mererajooni Rahvakohtu 1965.a. arhiiv,kriminaaltoimik T.Nikolajeva suudistuses.

vabariigi KrK § 116 on otseselt vastuolus erinevast soost alaealiste ühesuguse kaitse põhimõttega.

Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude subjektid peavad olema suündivad, nagu teisigi kuritegusid toimepannud subjektid.

Lõpuks vaatleme mõningaid subjekti iseloomustavaid andmeid, nimelt subjekti vanust, haridust, varemast karistatust, alkoholi osa kuriteo toimepanemisel ning subjekti ja kannatanu vahel olnud suhteid.

Võrdlusandmetena on kasutatud A.N. Ignatovi ja J.M. Jakovlevi poolt kirjanduses avaldatud andmeid ³⁷, samuti ka diplomandi enda uurimisandmeid, mis on saadud Rakvere rajoonis aastatel 1961 - 1970 spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandud seksuaalkuritegude eest karistatute kriminoloogilisel uurimisel.

Subjekti vanus

Tabel 2.

Subjekti vanus	J.M.Jakovlevi uurimisandmetel		A.N.Ignatovi uurimisandmetel	Diplomandi uurimisandmetel
	Suguhendus noorema kui 16-a. isikuga	Sugukõlvatu tegevus noorema kui 16-a. isikuga		
kuni 18.a.	-	12,4	6	-
18 - 25 a.	48,9	-	20	36,4
26 - 40 a.	45,0	30,1	44	27,2
üle 40 a.	6,1	57,5	30	36,4

Tabelist on näha, et alla 18 aasta vanuseid subjekte on võrdlemisi vähe. J.M. Jakovlevi andmetel on sellises vanuses 12,4 % subjektidest pannud toime sugukõlvatu tegevuse. 18 - 25 aasta vanuseid subjekte on tunduvalt rohkem (J.M.Jakovlevi andmetel 48,9 %, A.N.Ignatovi andmetel 20 % ja diplomandi andmetel 36,4 %). Toodud andmetest nähtub, et sugukõlvatut tegevust panevad alaealistega toime kõige rohkem üle 40 aasta vanused subjektid (J.M.Jakovlevi andmetel 57,5 %). Uuritavate

³⁷ См. А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр.25; Я.М.Яковлев. Половые преступления... стр.284,360,364,370.

kuritegude vähesus ei võimaldanud diplomandil tuua välja eraldi andmeid sugukõlvatut tegevust toimepannud subjektide kohta, kuid ka Rakvere rajoonis on enamik sugukõlvatu teo toimepannud subjektidest üle 40 aasta vanad.

Subjekti haridus.

Tabel 3.

Subjekti haridus	J.M.Jakovlevi uurimisandmetel		A.N.Ignatovi uurimisandmetel	Diplomandi uurimisandmetel
	Suguühendus noorema kui 16-a.isikuga	Sugukõlvatu tegevus noorema kui 16-a.isikuga		
alla 7 kl.	49,2	78,0	36	63,7
7 - 11 kl.	46,6	22,0	58	27,2
kesk-eri lõpetamata ja lõpetatud kõrgem haridus	4,2	-	-	9,1
	-	-	6	-

Toodud andmetest nähtub, et subjekti haridus on võrdlemisi madal. J.M. Jakovlevi andmetel on sugukõlvatu tegevuse eest karistatud subjektidest 78 % alla 7 kl. haridusega. Selliseid subjekte on A.N.Ignatovi andmetel 36 % ja diplomandi andmetel 63,7 %. Tunduvalt vähem on J.M. Jakovlevi andmetel sugukõlvatu tegevuse eest karistatud isikute seas 7 - 11 kl. hariduse isikuid - 22 % (diplomandi andmetel 27,2 %). Küllalt suur on nende isikute osatähtsus J.M.Jakovlevi andmetel suguühenduse eest noorema kui 16-a. vanuse isikuga karistatute seas - 46,6 % (diplomandi andmetel 27,2 %). Väga vähe on kesk-eri, lõpetamata kõrgema ja kõrgema haridusega subjekte.

Subjekti varasem karistatus ja kuriteo toimepanemine alkoholijoobes

Tabel 4.

	J.M.Jakovlevi uurimisandmetel		A.N.Ignatovi uurimisandmetel	Diplomandi uurimisandmetel
	Suguühendus noorema kui 16-a.isikuga	Sugukõlvatu tegevus noorema kui 16-a.isikuga		
1	2	3	4	5
Varem karistamata	96	55,6	80	67,8

1	2	3	4	5
Varem karistatud (kokku)	4	44,4	20	32,2
s.h.				
a) seksuaalkuritegude eest	-	-	4	16,1
b) muude kuritegude eest	4	44,4	16	16,1
Kuriteo toimepanemine alkoholi joobes	Andmed puuduvad		24	45,5

Subjektide seas on äärmiselt palju varem karistatud (diplomandi andmetel 32,2 %, J.M. Jakovlevi andmetel sugukõlvatu tegevuse eest karistatud isikute seas koguni 44,4 %). Suur on diplomandi andmetel ka varem seksuaalkuritegude eest karistatud subjektide arv - 16,1 %.

Kõige rohkem on subjektid alkoholi joobes spetsiaalselt alaealiste suhtes toime pannud seksuaalkuritegusid diplomandi andmetel - 45,5 % . A.N. Ignatovi andmetel on selliseid subjekte 24 %.

Subjekti ja kannatanu vahel olevad suhted

Tabel 5.

	J.M. Jakovlevi uurimisandmetel (sugukõlvatu tegevuse eest karistatud subjektid)	Diplomandi uurimisandmetel
Laps	11,0	9,1
Võõrasttütar või vabaabielse naise tütar	11,3	18,2
Muu sugulane	-	18,2
Tuttavate laps	55,5	27,2
Varem ei olnud tuttav	22,2	27,2

Tabelis toodud andmetest nähtub, et kõige sagedamini on olnud kannatanu tuttavate laps (J.M. Jakovlevi andmetel 55,0 %, diplomandi andmetel 27,2 %). Suur protsent subjektidest paneb toime kuriteo ka oma tütre, võõrastütre või vabaabielse naise tütreaga (J.M. Jakovlevi andmetel 22,3 %, diplomandi andmetel 27,3 %). Üldse tundsid ennem kuritegu kannatanuid J.M. Jakovlevi andmetel 77,8 % ja diplomandi andmetel 72,8 % subjektidest.

Subjekti isikut iseloomustavatest andmetest võib teha järgmised üldised järeldused:

1. Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude subjektide seas on küllalt suur protsent alla 25 aasta vanuseid isikuid. See näitab eelkõige meie noorsoo seksuaalkasvatuse puudulikkust. Üle 40 aasta vanused subjektid panevad toime rohkem sugukõlvatuid tegusid. Nooremad kui 25 aasta vanused subjektid on aga rohkem alla 16 aasta vanuste kannatanutega sugulises vahekorras.

2. Subjekte iseloomustab äärmiselt madal haridustase. Valdav enamus neist on väiksema kui 7-kl. haridusega. 7 - 11 klassi haridusega isikuid on vähem, kesk-eri, lõpetamata kõrgema ja kõrgema haridusega subjektid puuduvad peaaegu täiesti.

3. Suur on varem karistatud subjektide osatähtsus. Kõige rohkem on varem seksuaalkuritegude eest karistatud vaadeldavatest andmetest Rakvere rajoonis. See näitab osaliselt profülaktilise töö puudulikkust varem karistatutega, samuti viitab nõrgale võitlusele alkoholi kuritarvitamise vastu.

4. Absoluutsele enamusele subjektidest on olnud kannatanu tuttav enne kuriteo toimepanemist. Tihti on olnud kannatanu tütreks, vöörastütteks või sugulaseks.

Viimasele asjaolule on osutanud juriidilises kirjanduses õieti tähelepanu mitmed autorid, nende seas ka J.K.Suštšenko ja J.M.Jakovlev, kes on teinud ettepanekuid selliste isikute kriminaalvastutuse tugevdamiseks, kes peavad kasvatama kannatanuid (vanemad, hooldajad jne.).³⁸

---

³⁸ См. Ю.К.Сущенко. Об ответственности за развращение ... стр.33; Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр.301.

II

Suguühendus noorema kui kuueteistkümneaastase isikuga

§ 1. Objektiivne külg

Kuriteo objektiivne külg on üheks kuriteo koosseisuliseks elemendiks. Kuriteo objektiivne külg on kuriteo kui teo element. Ta on teo väliselt avaldub ja väliselt tajutav külg, mis omab teatavas kuriteokoosseisus ettenähtud objektiivse külje tunnused ning on seoses samas kuriteokoosseisus iseloomustatud vahetu objekti, subjekti ja subjektiivse küljega.³⁹

Vastavalt KrK § 116 dispositsioonile moodustab vaadeldava kuriteo objektiivse külje suguühendus noorema kui kuueteistkümneaastase naissoost isikuga KrK § -s 115 ettenähtud tunnustè puudumisel.

NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 25.märtsi 1962.a. määruses nr. 2 "Kohtupraktikast vägistamise asjades" on öeldud, et "kannatanu abitu seisundi ärakasutamisega vägistamine tuleb lugeda toimepanduks neil juhtudel, kui kannatanu oma füüsilise või psüühilise seisundi (füüsiliste puuduste, lapseealisuse, vaimse tegevuse häire või muu haigusliku seisundi, samuti teadvuseta oleku v.m.s.) tõttu ei võinud aru saada tema suhtes toimepandud tegude iseloomust ja tähtsusest või ei saanud süüdlasele vastupanu osutada ja viimane, astudes sugulisse vahekorda, teadis, et kannatanu on sellises abitus seisundis.⁴⁰ Seega vägistamiseks tuleb lugeda ka sellist sugulist läbikäimist lapseealisega, kus viimane ei osuta kurjategijale mingit vastupanu. Selline seisukoht valitseb ka juriidilises kirjanduses ja kohtupraktikas.

Juba 1962.a. oli Vene NFSV Ülemkohus seisukohal, et suguühendus lapseealisega ka viimase nõusolekul on vägistamine.

³⁹Vt. H.Kadari, E.Raal, I.Rebane. Nõukogude kriminaalõigus ... lk. 165 - 166.

⁴⁰NSV Liidu ülemkohtu pleenumi määrus nr. 2 25.märtsist 1964.a. "Kohtupraktikast vägistamise asjades" - Eesti-NSV Ülemkohtu Bulletin, 1964; nr. 2, lk.14.

Nii oli Vene NFSV KrK § 117 lg.3 järgi mõistetud süüdi kod. S., kes töötab kultuurimajas treenerina, viis pettuse teel 9-aastase K. jõekaldal olevatesse põõsastesse, kus algul pani toime lapsega sugukõlvatuid tegusid, siis aga kasutades ära kannatanu abitud seisundit, teostas suguühte.⁴¹

Seoses sellega, et NSV Liidu Ülemkohtu plenumi 25.märtsi 1964.a. määruses ei ole kindlaks määratud, missugusest vanusest tuleb alaealist lugeda lapseealiseks (või mittelapseealiseks), on tekkinud praktikas teatavaid raskusi. Kerkib üles küsimus, missugusest eluaastast peale on alla 16 aastane isik võimeline, andes nõusoleku suguühteks, saama aru sooritatud teo mõistest ja tähendusest.

Selles küsimuses asuvad mitmed autorid täiesti erinevatel seisukohtadel.

Nii arvavad G.B.Karpovitš ja M.G.Korsik, et suguline vahet 7 - 8 aastase tütarlapsena ei saa mingil juhul olla vabatahtlik, sest sellises vanuses kannatanu ei taipa toimuva tähendust.⁴²

G.N.Mudjugin arvab, et 7 - 8 aastased tütarlapsed ei saa kunagi aru suguühte tähendusest, kui juba 9 - 12 aastaste tütarlaste suhtes tuleb see spetsiaalselt välja selgitada.⁴³

A.N.Ignatov märgib järgmist: "Raskusi tekitab see, et on keerukas leida piiri, mis eristaks 10 aastase või vanema tütarlapse mitteteadlikku või teadlikku nõusolekut suguühteks täiskasvanud mehega. Lõplikult ei saa kindlaks määrata kannatanu kindlat vanusepiiri, mille saabumisel mittevägivaldne suguühte ei ole mitte vägistamine, vaid Vene NFSV KrK § -s 119 ettenähtud kuritegu. Igal juhul uurimis- ja kohtupraktika tunnistab 14 - 15 aastasi tütarlapsi võimelisteks aru saama toimiva tähendusest endale aru andma sugulistest suhetest."⁴⁴

---

⁴¹ См. Постановление Пленума Верховного Суда РСФСР от 1962 г. по обвинению С. по ч.3 ст.117 УК РСФСР. - "Бюллетень Верховного Суда РСФСР", 1962, № 3, стр.16.

⁴² См. Г.Б.Карпович, М.Г.Коршик. Расследование половых преступлений. М., 1958, стр.12.

⁴³ См. Г.Н.Мудьюгин, Д.М.Шубин. Расследование изнасилований. М., 1969, стр.20.

⁴⁴ А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр. 156.

G.M.Mendelson on arvamisel, et suguuhet alla 12 aasta vanuse lapseealisega viimase nõusolekul tuleb kvalifitseerida alati kannatanu vägistamisena. Samal seisukohal on ka B.V.Danielbek.⁴⁵

Ka P.P.Ossipov on seisukohal, et 12. eluaastat tuleb võtta aluseks lapseealisuse määramisel. Ta arvab, et lõpliku otsuse saab anda alles pärast sellises vanuses oleva isiku sotsiaalse ja vaimse arengu uurimist, juristide, psühholoogide ja pedagoogide poolt.⁴⁶

M.N.Hlõntsovi arvates võivad üksikud lapseealised olla teatud määral juba 10 - 12 aastase teadlikud suguelust, kuid see ei vähendada sooritatud teo ohtlikkust. Sellises vanuses lapsed ei oska veel kriitiliselt suhtuda sündmuste tähendusse. Paremini oskavad seda teha lapsed alates 14 aastast. Edasi teeb M.N.Hlõntsov ettepaneku kehtestada seaduslikus korras lapseealisuse vanusepiiriks 14 eluaastat, alia seda vanust oleva tütarlapsiga ka viimase nõusolekul toimunud suguuhendust aga kvalifitseerida alati vägistamisena.⁴⁷

M.N.Hlõntsovigal on ühel seisukohal ka J.M.Jakovlev, kes arvab, et lapseealisuse vanuse kriteeriumiks tuleb lugeda vanust alla 14 aasta. Ta põhjendab seda osaliselt ka sellega, et seadus loeb alla 14 aasta vanuseid isikuid lapseealisteks, ka ei loeta neid psüühiliselt ja füüsiliselt vajalikul määral arenenuks, mille tõttu neid ei võeta veel üldreeglina ka kriminaalvastutusele.⁴⁸

Käesoleval ajal märgatakse tütarlaste ja noorukite sugulise arengu kiirendamist, mille tõttu suguline areng algab 6,5 - 8 aastat varem üldisest vaimsest ja füüsilisest küpsu-

⁴⁵ См. Советское уголовное право. Часть Особенная. М. 1964, стр. 167; Б. А. Даниэлбек. К вопросу к ответственности за половые преступления по уголовному законодательству. - Ученые записки Азербайджанского Госуниверситета. Выпуск I. Баку, 1964, стр. 88.

⁴⁶ См. П. П. Осипов. Квалификация половых преступлений, совершенных в отношении несовершеннолетних. - Вестник Ленинградского университета. Серия экономики, философии и право. № I. Л., 1966. Edaspidi - П. П. Осипов. Квалификация половых преступлений ...

⁴⁷ См. М. Н. Хлынцов. Спорные вопросы квалификации половых преступлений. - Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы уголовного и исправительно-трудового права, уголовного процесса и криминалистики. Выпуск XVI. Саратов, 1969, стр. 37-39.

⁴⁸ Я. М. Яковлев. Половые преступления ... стр. 252-253.

sest.⁴⁹

Olgugi, et alla 14 aasta vanune lapseealine võib vähe-
mal või rohkemal määral olla teadlik suguelust, ei ole ta
võimeline saama aru suguuhte tähendusest, sellises vanuses
alatud suguelu on lapseealisele eriti kahjulik. Õiged on
M.V.Hlõntsovi ja J.M.Jakovlevi seisukohad selles, et lapse-
ealisteks tuleb lugeda alla 14 aasta vanuseid isikuid ja su-
guühendust selles vanuses tütarlapsena ka viimase nõusolekul
tuleb kvalifitseerida vägistamisena.

Teiseks vaatleme probleeme, mis on kerkinud üles seoses
kannatanu suguküpsusega. Meie vabariigis, samuti ka teistes
liiduvabariikides, kus on võetud aluseks kannatanu vanuse kri-
teerium, puudub vajadus kannatanu suguküpsuse määramiseks.
Teistes liiduvabariikides, kus seda tehtud ei olé ja kannata-
nu kriteeriumiks on võetud kannatanu mittesuguküpsus, on vaja-
lik see kannatanul kindlaks teha.

Suguküpsuse mõiste osas on avaldatud kaks erinevat arva-
must. Ühe seisukoha järgi peab suguküpsuse mõiste haarama
kõrvuti bioloogiliste tunnustega ka sotsiaalseid tunnuseid.
Teise seisukoha järgi suguküpsuse mõiste antakse ainult bio-
loogiliste tunnuste järgi.

Esimese seisukoha esindaja M.I.Avdejev arvas, et tüdru-
kute suguküpsuse all tuleb mõista nende organite sellist aren-
gut, mille juures on võimalik täita sugulisi funktsioone, su-
guühet, viljastumist, normaalset sünnitamist, lapse imetamist
ja lapse eest hoolitsemist. Arvamus suguküpsuse saabumise koh-
ta võidakse anda ainult pärast kõigi suguliste funktsioonide
füsioloogilise täitmise võimaluste kindlaks tegemist. Selle
juures on vajalik pöörata tähelepanu ka uuritava isiku psüh-
holoogilisele arengule, arvestades võimalusega, et suguküpsus
saabub tunduvalt varem kui abieluiga, samuti ka seda, et füü-
siline ja psüühiline areng ei ole kooskõlas.⁵⁰

---

⁴⁹ См. В.Колбановский. Вступительная статья к книге
Р.Нойберта "Новая книга о супружестве". М., 1967, стр.20.

⁵⁰ См. М.И.Авдеев. Курс судебной медицины. М., 1959 стр.480.

M.I.Avdejev on toonud suguküpsuse mõiste määrangus kõrvuti isiku bioloogiliste tunnustega ka sotsiaalsed tunnused nagu lapse eest hoolitsemist jt. Seda seisukohta on kirjanduses toetanud ka kohtumeedikud M.G.Serdjukov, V.M.Smoljanov, K.I.Tätijev, V.F.Tšervakov jt.⁵¹

Sellisel seisukohal on ka mõned juristid nagu Š.S.Raškovskaja. Tema arvates võib pidada suguküpseks isikut, kes on võimeline "last sünnitama, last toitma, on vajalikul määral arenenud, et last kasvatada, samuti on ette valmistatud iseseisvaks eluks."⁵² Sama seisukoht on ka M.D.Sargodskil.⁵³

Niisuguste seisukohtade ebaõigsust on õigesti kritiseerinud M.N.Hlõntsov. Ta leiab, et võime täita bioloogilisi funktsioone on seotud naise organismi füüsilise arenguga ja ilmub teatud vanuse saabumisel; võime täita sotsiaalseid funktsioone sõltub psüühilisest arengust, kasvatuses, õppimisest, millest mõned komponendid võivad ka mitte ilmneda. Sellepärast vaevalt võib nõustuda nende autoritega, kes loevad suguküpsuse mõiste tunnuste hulka ka naise võime kasvatada last, ettevalmistuse iseseisvaks eluks ja materiaalse kindlustatuse.⁵⁴

Ka A.N.Ignatov arvab, et selline suguküpsuse määrang on ebareaalne ja sõltub eelkõige nii eksperdi subjektiivsest hinnangust kui ka objektiivsetest faktoritest.⁵⁵

Põhimõtteliselt lahendasid küsimuse 1966. aastal NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt välja antud "Kohtumeditiinilise akušöör-günekoloogilise ekspertiisi eeskirjad."

⁵¹ См. М. Г. Сердюков. Судебная гинекология и судебное акушерство. М., 1957, стр. 18; В. М. Смолянов, К. И. Татиев, В. Ф. Черванов. Судебная медицина. М., 1961, стр. 341.

⁵² Ш. С. Рашковская. Преступления против жизни, свободы, здоровья и достоинства личности. М., 1959, стр. 64.

⁵³ См. Советское уголовное право. Часть Особенная. М., 1962, стр. 164.

⁵⁴ См. М. Н. Хлинцов. Расследование половых преступлений. Саратов, 1965, стр. 107-108.

⁵⁵ См. А. Н. Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр. 151.

Nendes eeskirjades on asutud kindlale seisukohale, et suguküpsuse all tuleb mõista ainult bioloogilisi tunnuseid.⁵⁶

Peale nimetatud eeskirjade väljaandmist on ka osa autoreid muutnud oma seisukohti. Nii arvab nüüd ka M.J. Avdejev, et suguküpsuse mõiste all tuleb vaadelda ainult bioloogilisi tunnuseid. Ta annab järgmise suguküpsuse mõiste defineeringu: "Naissoost isikutel suguküpsus on organismi selline füüsiline ja füsioloogiline areng, mille puhul loote arenemine ja lapse sünnitamine toimuvad ilma tervist kahjustamata ja on füsioloogiliseks aktiks".⁵⁷ Edasi leiab M.I. Avdejev, et isiku vaimset arengut, samuti võimet iseiseisvaks eluks ja lapse kasvatamiseks, ei tule vaadelda suguküpsuse all. Eespool nimetatut võib arvestada kohus, kui ta peab seda vajalikuks.⁵⁸

Seoses uute kriminaalkodeksite vastu võtmisega loobuti mitmetes liiduvabariikides kannatanu suguküpsuse kriteeriumist ja asendati see vanuselise kriteeriumiga. Miks seda tehti Moldovaavia NSV-s? Selle kohta arvab A.I. Santalov järgmist: "Moldaavia NSV kriminaalkodeksis loobuti alaealiste sugulise arengu ja sugulise puutumatus vastu suunatud kuritegude koosseisude konstrueerimisel suguküpsuse bioloogilisest mõistest ja kasutatakse ainult ühte mõistet - alaealisust (vägistamine, sugukõlvatu tegevuse puhul) või kriteeriumit - 16 aastat (suguühenduse puhul). Ühtse kriteeriumi kindlaks määramine, mis eraldab kuriteo mittekuriteost, loobumine bioloogilisest kriteeriumist võimaldab praktikas jätta teostamata kchtumeditiinilisi ekspertilise suguküpsuse määramiseks, see aga võimaldab omakorda kiirendada ja parandada antud kriminaalasjade uurimist".⁵⁹

⁵⁶ См. Правила судебно-медицинской акушерство-гинекологической экспертизы. М., 1966, п. 2. Edaspidi - Правила экспертизы...

⁵⁷ М. И. Авдеев. Судебно-медицинская экспертиза живых лиц. М., 1968, стр. 225. Edaspidi - М. И. Авдеев. Судебно-медицинская экспертиза ...

⁵⁸ См. М. И. Авдеев. Указ. работа, стр. 230.

⁵⁹ А. И. Санталов. Особенности УК Молдавской ССР. Особенности уголовных кодексов союзных республик. - Сборник статей. М., 1964, стр. 320.

Viimasel ajal on mitmed autorid asunud seisukohale, et ka ülejäänud liiduvabariikides, kus seda tehtud ei ole, oleks vaja asendada suguküpsuse kriteerium kannatanu vanuselise kriteeriumiga. Nii põhjendab P.P.Ossipov oma ettepanekut sellega, et "suguküpsust saab määrata ainult vastavate spetsiaalsete uurimistega, mida aga paljudel juhtudel ei teostata, see asjaolu viib kohtupraktika objektiivse arvamuse teele. Olgugi, et suguküpsuse mõistest on nüüd jäetud välja sotsiaalsed tunnused, ei ole ka bioloogiliste tunnuste osas kohtumeedikute vahel ühtsust".⁶⁰

J.M.Jakovlev arvab järgmist: "Ei ole kahtlust, et vanuseline kriteerium on palju parem. Eraldada 16-aastast tütarlast 14-aastasest, nii samuti ka 15-aastasest ei ole tavaliselt eriti raske. Peale selle võib subjekt alati kindlaks määrata tütarlapse vanuse, kellega ta kuvatseb astuda suguhühendusse, küsides seda tütarlapselt või tema sõbrannadelt. Selgitada välja, kas tütarlaps on suguküps, seda subjekt, riisamuti nagu uurimis- ja kohtuorganidki, ise teha ei saa kuna selleks on vaja eraldi spetsiaalset kohtugüne-koloogilist uurimist".⁶¹

Vanuselise kriteeriumi poolt on ka M.N.Hlontsov, J.K.Suštšenko jt. autorid.⁶²

Järgnevalt vaatleme seda, milline on kirjeldatava kriteerio dispositsioon teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksites, millest annab ülevaate tabel.

---

⁶⁰ П.П.Осипов. К вопросу о понятии половой зрелости. - "Судебно-медицинская экспертиза", 1966, № 3, стр.31.

⁶¹ Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр.265-266.

⁶² См. Д.К.Сущенко. К анализу статьи 119 УК РСФСР - Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы государства и право. Выпуск XII. Саратов, 1965, стр.149-150; М.Н.Хлынцов. Спорные вопросы квалификации половых преступлений. - Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы уголовного и исправительно-трудового права, уголовного процесса и криминалистики. Выпуск XVI. Саратов, 1969, стр.40.

Tabel 6.

Jrk. nr.	KrK § 116 ja teiste liiduvabariikide KrK-te vastavate paragrahvide dispositsioonide sisu	Vastava liiduvabariigi KrK paragrahvid
1.	Suguühendus noorema kui 16-aastase isikuga	Moldaavia NSV KrK § 103 Läti NSV KrK § 122 Kirgiisi NSV KrK § 110 Tadžiki NSV KrK § 123 Turkmeeni NSV KrK § 124
2.	Suguühendus teadvalt noorema kui 16-aastase isikuga	Gruusia NSV KrK § 119
3.	Suguühendus noorema kui 16-aastase naissoost isikuga	Kasahhi NSV KrK § 102
4.	Suguühendus teadvalt noorema kui 16-aastase naissoost isikuga vagistamise tunnuste puudumisel	Eesti NSV KrK § 116
5.	Suguühendus noorema kui 16-aastase või mittesuguküpse isikuga	Armeenia NSV KrK § 114
6.	Suguühendus alla abieluiga oleva isikuga	Aserbaidžaaani NSV KrK § 111
7.	Suguühendus mittesuguküpse isikuga	Vene NFSV KrK § 119 Ukraina NSV KrK § 120 Valgevene NSV KrK § 117 Usbeki NSV KrK § 95 Leedu NSV KrK § 120

Nagu toodud tabelist nähtub jagunevad liiduvabariikide kriminaalkodeksid kõne all olevate paragrahvide dispositsioonide erinevuste tõttu kahte põhi gruppi.

Üks grupp liiduvabariike (Moldaavia, Läti, Kirgiisi jt.) on võtnud kannatanu kriteeriumiks tema vanuse alla 16. eluaasta. Teine grupp liiduvabariike (Vene NFSV, Valgevene, Ukraina jt.) on võtnud kriteeriumiks kannatanu mittesuguküpsuse. Armeenia NSV KrK-s on toodud mõlemad kriteeriumid. Aserbaidžaaani NSV KrK-s on toodud kriteeriumiks kannatanu olemine alla abieluiga.

Meie toetame ettepanekut kehtestada kõikide liiduvabariikide kriminaalkodeksites vaadeldava kuriteo ühtne dispositsioon järgnevas redaktsioonis: " Suguühenduse eest tead-

valt noorema kui 16-aastase isikuga ..."

Vaadeldava kuriteo koosseisu erinevustest alaealise vägistamise kuriteo koosseisust annab ülevaate järgmine tabel.

Tabel 7.

Jrk. nr.		Suguühendus noorema kui 16-aastase naisisikuga	Alaealise vägistamine
1.	Objekt	Alaealise suguline puutumatus ja normaalne suguline areng	Alaealise suguline puutumatus ja normaalne suguline areng
2.	Kannatanu	Noorem kui 16-aastane naissoost isik	Alla 18 aasta vanune naissoost isik
3.	Objektiivne kulg	Subjekt paneb toime teadvalt noorema kui 16 aastase naissoost isikuga viimase nõusolekul suguühenduse	Subjekt paneb toime kannatanuga vägivaldse suguühenduse või kasutab selleks ara kannatanu abitu seisundi
4.	Subjekt	Vähemalt 16 aasta vanune meessoost isik	Vähemalt 14 aasta vanune meessoost isik
5.	Subjektiivne kulg	Otsene tahtlus	Otsene tahtlus

Nagu on tabelist näha, kattuvad mõlema kuriteo objektid ja subjektiivsed küljed.

Objektiivse külje erinevus seisneb selles, et esimese koosseisu puhul subjekt paneb toime teadvalt noorema kui 16 aastase naissoost kannatanuga viimase nõusolekul suguühenduse, teise koosseisu puhul toimub suguühendus kannatanuga vägivaldselt või kannatanu abitu seisundi ärakasutamisega.

Esimese koosseisu puhul on kannatanu noorem kui 16-aastane ainult naissoost isik. Ka teisel puhul on kannatanu ainult naissoost, kuid vähem kui 18 aastat vana.

Subjekt on esimese koosseisu puhul vähemalt 16 aastat vana meessoost isik. Teise koosseisu puhul on subjekt ka meessoost, kuid vähemalt 14 aastat vana.

Subjektiivsest küljest iseloomustab mõlemaid kuritegusid ainult otsene tahtlus.

Seega erineb suguühenduses noorema kui 16-aastase isikuga kuriteo koosseis alaealise vägistamise kuriteo koosseisust objektiivse külje, subjekti ja kannatanu poolest.

Millal on antud kuritegu lõpule viidud ?

Suguühendus noorema kui 16-aastase naisisikuga on lõpule viidud sellest momendist, kui subjekt astus esmakordselt kannatanuga viimase nõusolekul suguühendusse. Mingisugust tähtsust ei oma, kas see suguühendus toimus esmakordselt või hiljem korduvalt. Kui subjekt oli sugulises vahekorras mitme kannatanuga, on antud kuritegu lõpule viidud alates esimese kannatanuga esmakordselt suguühendusse astumise momendist. Suguühenduse korduvust ja mitme kannatanu olemasolu võib rahvakohus arvestada karistuse mõistmisel.

Milles seisneb antud kuriteo ettevalmistamine?

Kõigepealt vaatleme, mida mõeldakse kuriteo ettevalmistamise all.

"Kuriteo ettevalmistamine on kuriteo toimepanemiseks vahendi või riista hankimine või kohaldamine, samuti selleks tingimuste muu tahtlik loomine." ⁶³

Ettevalmistus antud kuriteo toimepanemiseks võib seisneda noorema kui 16-aastase partneri otsimises seksuaalvahekorras, ettepanekute tegemises astuda seksuaalvahekorras jn. niisugustes ettevalmistavates tegudes.

J.K.Suštšenko arvab, et vaadeldava kuriteo katsed toime panna ei ole üldse võimalik. ⁶⁴

6

⁶³ Eesti NSV KrK, § 15 lg.1.

⁶⁴ См. Ю.К.Сущенко. Стадии преступной деятельности в составах половых преступлений (по УК РСФСР) - Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы уголовного и исправительно-трудового права, уголовного процесса и криминалистики. Выпуск XVI. Саратов, 1969, стр.81. Edaspidi - Ю.К.Сущенко. Стадии преступной деятельности ...

A.A. Piontkovski on õigel seisukohal, et "formaalsetse" kuritegudes juba tegevuse esimese aktiga pannakse kuritegu täielikult toime.⁶⁵

Küsimus seisab selles, kas suguühendus noorema kui 16-aastase naissoost isikuga on "formaalne" kuritegu?

Formaalse kuriteo moodustab tegu, mida seadus iseloomustab teo välise külje tunnuste abil. Seega ka vaadeldav kuritegu on "formaalne".

Erinevalt kuriteo ettevalmistusest on kuriteo katse tegevus, mis on juba suunatud kuriteo toimepanemisele. J.K.Suštšenko tuleb õigele järeldusele, et tegevus, mis eelneb vabatahtlikule suguühendusele või sugukõlvatule tegevusele, moodustab ainult kuriteo ettevalmistamise. Suguühenduse algus aga juba moodustab lõpuleviidud kuriteo.⁶⁶

Kohtupraktikas ei tunta juhtumeid, kus isik oleks võetud kriminaalvastutusele antud kuriteo ettevalmistamise eest. J.M.Jakovlev seletab seda sellega, et nimetatud kuriteod saavad uurimisorganitele teatavaks üldreeglina alles peale toimepanemist, sest süüdlane ja kannatanu tavaliselt püüavad hoida oma suhteid saladuses ning on kindlalt selle vastu, et need suhted saaksid teatavaks uurimisorganitele.⁶⁷

Vaadeldavale kuriteole on iseloomulik, et toimepandud sama liiki kuriteod võivad erineda oma ühiskonnaohtlikuse astme poolest.

Toome alljärgnevalt kolm näidet Rakvere rajooni kohtupraktikast:

1968.a. oli nimetatud kohtu poolt süüdi mõistetud KrK § 116 järgi kod. T., kes oli aastatel 1966 - 1968 kordu-

---

⁶⁵ См. А.А.Понтковский. Учение о преступлении по советскому праву. М., 1961, стр.519.

⁶⁶ См. В.К.Сущенко. Стадии преступной деятельности ... стр.81.

⁶⁷ См. Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр.275-276.

valt sugulises vahekorras mitme 14 - 16 aasta vanuse tütarlapsega viimaste nõusolekul, kelledest 15-aastane E. rasesus.⁶⁸

Samal aastal oli KrK § 116 järgi süüdi mõistetud ka kod. K., kes oli sugulises vahekorras oma 14.ä. võõrastütrega K. tema nõusolekul.⁶⁹

1965.a. oli KrK § 116 järgi mõistetud süüdi kod. Ta., kes oli sugulises vahekorras 15-a. J-ga viimase nõusolekul. Toimiku materjalidest on näha, et J. on elanud suguelu alates 13-aastaselt, olnud varem suguühenduses mitmete meesko-danikega, tunneb vajadust suguühetè järgi.⁷⁰

Nagu toodud näidetest nähtub, erinevad kõik kolm kohtu-praktikast toodud näidet oma ühiskonnaohtlikuse tõttu.

Meie vabariigi kriminaalkodeksi üheks puuduseks on see, et spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaal-kuritegude koosseisudes ei nähta ette koosseisulisi vastutust raskendavaid (kvalifitseerivaid) tunnuseid.

Sellised puudused on ka teiste liiduvabariikide krimi-naalkodeksites. Juriidilises kirjanduses on tehtud ettepa-nekuid spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksu-aalkuritegude koosseisude täiendamiseks kvalifitseerivate tunnustega.

Nii arvab J.M.Jakovlev, et noorema kui 16-aastase isi-kuga suguühenduse kvalifitseerivateks tunnusteks peaksid ole-ma suguühendus isiku poolt, kes on kannatanuga sugulusvahe-korras või isikuga, kes on kannatanu õpetaja, hooldaja või kasvataja.⁷¹

---

⁶⁸ Vt. Rakvere Rajooni Rahvakohtu 1968.a. arhiiv, kri-minaaltoimik R.Trupõllu suudistuses.

⁶⁹ Vt. Rakvere Rajooni Rahvakohtu 1968.a. arhiiv, kri-minaaltoimik A.Kallaste suudistuses.

⁷⁰ Vt. Rakvere Rajooni Rahvakohtu 1965.a. arhiiv, kti-minaaltoimik O.Truve suudistuses.

⁷¹

См. Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр.283.

J.M.Jakovlevi ettepanek on täiesti õige, kuid sellele peab lisama veel suguühenduse korduvalt.

Seega on vaja KrK § 116 koosseisu täiendada järgmistele kvalifitseerivate tunnustega: suguühendus isiku poolt, kelle kohuseks on kannatanut kasvatada ja korduvalt.

KrK § 116 lg.2 redaktsioon võiks olla järgmine:

"(2) Sama tegevuse eest isiku poolt, kelle kohuseks on kannatanut kasvatada või korduvalt. - karistatakse vabadustkaotusega kahest kuni kuue aastani."

§ 2. Subjektiivne külg

Kuriteo subjektiivne külg on isiku psüühiline tegevus, mis on seotud kuriteo toime panemisega.⁷²

Subjektiivne külg on kuriteo kui teo obligatoorne element. Iga kuriteo subjektiivse külje elemendiks on kas tahtlus või ettevaatamatus. Kuriteo subjektiivse külje elemendiks võib olla ka teatud eesmärk või motiiv.

Enamik autoreid arvab, et suguühendust noorema kui 16-aastase isikuga saab panna toime ainult otsese tahtlusega.

Nii arvab M.I.Kovaljov, et pannes toime antud kuritegu näeb subjekt otseselt ette, et ta sooritab teadvalt suguühendust isikuga, kes on mittesuguküps või noorem kui 16-aastane.⁷³ Sellisel seisukohal on ka A.A.Piontkovski jt. autorid.⁷⁴

Mõned autorid, nende seas ka M.Blum arvavad, et antud kuritegu saab toime panna otsese või kaudse tahtlusega.⁷⁵

---

⁷² См. Советское уголовное право. Часть Общая. М., 1969, стр. 156.

⁷³ См. Уголовное право. Части Особенная. М., 1969, стр. 184.

⁷⁴ Vt. Kriminaalõigus. Eriosa. Tartu, 1946, lk. 211.

⁷⁵ См. Комментарий Уголовного кодекса Латвийской ССР. Рига, 1967, ст. 122 ком. 2.

Viimase arvamusega ei saa aga nõustuda. Antud kuritegu saab siiski toime panna ainult otsese tahtlusega, sest subjekt, astudes suguühendusse, peab endale andma aru oma teo faktiliselt iseloomust, samuti nägema ette ja soovima, et antud konkreetsetes tingimustes põhjustab ta ühiskonnaohtliku tagajärje. Erinevalt otsesest tahtlusest ei ole kandse tahtluse juures tagajärg soovitud, vaid mõõnatud, olgugi et subjektil võib olla mingi eesmärk. Subjekt näeb ette, et antud eesmärgi realiseerimisega võib kaasnedä või kaasneb kuritegelik tagajärg. Seda tagajärge subjekt ei soovi, kuid ta suhtub sellesse tagajärge mõõnvalt. Formaalsed kuriteod, olles kuriteod teo kui niisuguse omaduste tõttu, on tahtlikena alati toime pandud otsese tahtlusega.⁷⁶

Vaadeldava kuriteo puhul on vajalik rõhutada subjekti teadlikkust kuriteo toimepanemisel, seda et ta astub suguühendusse teadvalt noorema kui 16-aastase isikuga. Senini on seda otseselt rõhutatud ainult Eesti NSV ja Gruusia NSV kriminaalkodeksites. Meie arvame, et ka teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksites on vajalik teha vastavates kuriteokoosseisudes analoogiline täiendus.

Ka teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksite järgi on noorema kui 16 aasta vanuse (resp. mittesuguküpse) isikuga suguline läbikäimine karistatav.

Erinevate liiduvabariikide kriminaalkodeksites on ette nähtud vaadeldava kuriteo toimepanemise eest tabelis toodud karistused.

Tabel 8.

Jrk.nr.	Liiduvabariigi Krk paragrahv	Liiduvabariigi nimetus	Vabaduskaotuse maarad					
			Kuni 8-aastase vabaduskaotusega	Vabaduskaotusega 2-6 aastani	Vabaduskaotusega 2-5 aastani	Kuni 5-aastase vabaduskaotusega	Kuni 4-aastase vabaduskaotusega	Kuni 3-aastase vabaduskaotusega
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	120	Ukraina NSV	x					

⁷⁶ H.Kadari, E.Raal, I.Rebane. Nõukogude kriminaalõigus ... lk. 188 - 189.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.	103	Moldaavia NSV		x				
3.	124	Turkmeeni NSV			x			
4.	120	Leedu NSV				x		
5.	123	Tadžiki NSV				x		
6.	122	Läti NSV					x	
7.	119	Vene NFSV						x
8.	116	Eesti NSV					x	
9.	95	Usbeki NSV						x
10.	117	Valgevene NSV						x
11.	114	Armeenia NSV						x
12.	110	Kirgiisi NSV						x
13.	119	Gruusia NSV						x
14.	111	Aserbaidžaaani NSV						x
15.	102	Kasahhi NSV						x

Subjektiivse külje elemendiks on ka kuriteo motiiv ja eesmärk, mis iseloomustavad tahtlikke kuritegusid. Kuna KrK § 116 ettenähtud kuritegu on tahtlik, siis on sellel kuriteol ka motiiv ja eesmärk. Kuriteo motiiv on isikut kuriteole viiv ajend (vastab küsimusele "miks?"), eesmärk aga on soovitud tagajärg, mille saavutamiseks isik paneb toime kuriteo (vastab küsimusele "milleks?").⁷⁷

A.N.Ignatovi arvates pannakse toime seksuaalkuritegusid kõige madalamatel motiividel ja kurjategija enda või

⁷⁷ Vt. H.Kadari, E.Raal, I.Rebane. Nõukogude kriminaalõigus ... lk.199.

teiste isikute sugulise kire rahuldamise eesmärgil.⁷⁸

Täpsemalt on iseloomustanud seksuaalkuriteo motiivi ja eesmärgi J.M.Jakovlev. Tema arvates võib olla mõnel seksuaalkuriteol ka mitu motiivi, milledest üks on põhiline. See motiiv on alati seksuaalse iseloomuga ja seisneb subjekti soovis rahuldada enda sugulist vajadust, suhteliselt harva ka teiste isikute sugulisi vajadusi. Kõikide seksuaalkuritegude eesmärgiks on süüdlase enda või teise isiku sugulise vajaduse rahuldamine, mis seisneb suguakti toimepanemises või mõnes teises seksuaalses tegevuses, mis ei ole suguühendus.⁷⁹

Noorema kui 16-aastase naissoost isikuga suguühenduse toimepanemisel on kuriteo motiiviks subjekti soov rahuldada oma sugulisi vajadusi naisisikuga, kellega kriminaalkodeks keelab astuda suguühendusse.

Antud kuriteo eesmärgiks on subjekti sugulise vajaduse rahuldamine, mis seisneb suguühenduse toimepanemises noorema kui 16-aastase naissoost isikuga.

§ 3. Karistus

Iga toimepandud kuritegu on ohtlik tegu ühiskonnale, meie õiguskorrale ja kodanikele. Karistamine kuriteo eest on meie ühiskondlikule korrale kasulik. Kurjategijate karistamisega kindlustatakse meie ühiskonda, kaitstakse õiguskorda ja kodanike õigusi. Kuriteo toime pannud isik peab saama õiglase karistuse, mille määramisel on vaja arvestada süüdlase isiksust ja toimepandud kuriteo ühiskonna-ohtlikuse astet. Elukoige täidab õiglase ja karm karistus kasvatuslikke ülesandeid.

Eesti NSV KrK § -s 116 nähakse ette karistusena sugu-

---

⁷⁸ См. А.Н.Игнатов. Ответственность за преступление против нравственности. М., 1966, стр.12.

⁷⁹ См. Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр.58-60.

ühenduse eest noorema kui 16-aastase naissoost isikuga vabaduskaotuse kuni nelja aastani.

Tabelist nähtub, et maksimaalseks karistusmääraks on 8 liiduvabariigis vabaduskaotuse kuni 3 aastat, 2 liiduvabariigis vabaduskaotuse kuni 4 aastat (Läti NSV-s ja Eesti NSV-s), 2 liiduvabariigis vabaduskaotus kuni 5 aastat (Leedu NSV ja Tadžiki NSV). Turkmeeni NSV KrK näeb ette antud kuriteo eest vabaduskaotust 2 - 5 aastani. Moldovaavia NSV KrK näeb ette vabaduskaotust 2 - 6 aastani. Kõige suurema maksimaalse karistusmäära, kuni 8 aastat vabaduskaotust, näeb ette Ukraina NSV KrK.

Millega seletada sellist äärmiselt erinevate karistuste määra (maksimaalsed karistused 3 - 8 aastani) erinevate liiduvabariikide kriminaalkodeksites?

Igatahes seda ainult liiduvabariikide sisemiste ja rahvusliku iseärasustega seletada ei saa.

Peab nõustuma J.M.Jakovleviga, et ohtlikum on vaadeldav kuritegu neis vabariikides, kus on veel säilinud vana komme panna mehele alaealisi tütarlapsi.⁸⁰ See toob tavaliselt endaga kaasa ka sugulise läbikäimise alaealise tütarlapsiga.

J.M.Jakovlevi uurimisandmetel oli Tadžiki NSV-s kõikidest analoogilistest kriminaalasjadest 68,6 % seotud astumisega faktilisse abiellu religioossete tavade järgi.⁸¹

Seega on õigustatud see, et Kesk-Aasia ja Kaukaasia liiduvabariikides, samuti ka Vene NFSV-s oleks antud kuriteo eest ette nähtud mõnevõrra karmim karistus kui teistes liiduvabariikides. Sellest on ilmselt lähtutud ka Tadžiki NSV KrK-s.

Kõige suuremad maksimaalsed karistusmäärad vaadeldava kuriteo eest on ette nähtud Ukraina NSV ja Moldovaavia NSV kriminaalkodeksites. Neis vabariikides ei ole säilinud sel-

---

⁸⁰ См. Я.М.Яковлев. Похотные преступления ... стр.280.

⁸¹ См. Я.М. Яковлев. Указ. работа, стр. 258.

liseid vanu kombeid nagu Kesk-Aasias jm. Tundub, et nendes liiduvabariikides on karistus selle kuriteo eest liiga karm.

Arvestades vaadeldava kuriteo küllaltki suurt ühiskonnaohtlikkust, on maksimaalne karistusmäär 3-aastase vabadusekaotuse näol ilmselt liiga väike. Õigesti toimiti meie vabariigis, kus tõsteti karistusmäära 3 aastalt 4 aastale.

J.M.Jakovlev teeb ettepaneku, et vabariikides, kus on veel säilinud vana komme panna mehele alaealisi tütarlapsi tuleb kindlaks määrata vaadeldava kuriteo eest kõrgem karistus, kui nendes liiduvabariikides, kus sellist kommet ei ole.⁸²

Juriidilises kirjanduses on tehtud ettepanekud vaadeldavat kuriteo koosseisu täiendada kvalifitseerivate tunnuste sisseviimisega, milliste olemasolul peab karistus olema suurem.

Ülaltoodu alusel võib teha järgmised järeldused:

1. Nendes liiduvabariikides, kus on säilinud komme panna mehele alaealisi tütarlapsi, on vaja ettenäha suguühenduse eest noorema kui 16-aastase isikuga ka suurem karistus. Ukraina NSV-s, kus sellist kommet ei ole, on karistus vaadeldava kuriteo toimepanemise eest liiga karm ja karistusmäär tuleb vähendada.

2. Juhul kui antud kuriteo koosseisu täiendatakse kvalifitseerivate tunnustega, on vajalik selliste tunnuste olemasolu korral näha ette rangem karistusmäär.

---

⁸² См. Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр.283.

III

Sugukõlvatu tegevus noorema kui kuueteistkümneaastase isiku suhtes

§ 1. Objektiivne külg

Objektiivsest küljest võetuna seisneb antud kuritegu subjekti poolt teadvalt noorema kui kuueteistkümneaastase isiku suhtes sugukõlvatu tegevuse toimepanemises.

Sugukõlvatu tegevus alaealise suhtes ei ole sugugi väiksema ühiskonnaohtlikkusega kui suguühendus noorema kui kuueteistkümneaastase isikuga.

Sugukõlvatu tegevuse toimepanemine alaealise suhtes aratab neis juba varakult suguiha, mõjub halvasti psüühikale ja moraalsele arengule.

Kriminaalseadusest ei nähtu otseselt, millist tegevust tuleb lugeda sugukõlvatuks. Üldiselt on juriidilises kirjanduses ja praktikas levinenud arvamine, et sugukõlvatu tegevus võib olla nii füüsilise kui ka intellektuaalse iseloomuga. Ka Eesti NSV kriminaalkodeksi kommenteeritud väljaandes ollakse sellisel seisukohal.⁸³

---

⁸³ Eesti NSV kriminaalkodeksi kommenteeritud väljaanne. Koost. I. Rebane. Tln., 1965, § 117 komm. 2 "b".

Üksikud autorid arvavad, et sugukõlvatu tegevus saab olla ainult füüsilise iseloomuga.

Nii arvab A.A.Pientkovski, et "sugukõlvatu tegevuse all tuleb mõista sugukire rahuldamise kõike viise, mis ei ole loomulikuks või ebaloomulikuks suguühenduseks".⁸⁴

N.I.Zagerodnikovi arvates on sugukõlvatu tegevus "sel-line tegevus, mis kõlbeliselt rikub alaealist kas moraalselt või füüsiliselt".⁸⁵

J.M.Jakovlev arvab, et "sugukõlvatu tegevus on nii intellektuaalse kui ka füüsilise iseloomuga tegevus, mis omab objektiivselt seksuaalse iseloomu ja ei ole suguühenduseks loomulikul või ebaloomulikul viisil".⁸⁶

J.K.Suštšenko arvates tuleb sugukõlvatu tegevuse all mõelda ainult füüsilise iseloomuga tegevust. Ta teeb ettepaneku, et intellektuaalse iseloomuga sugukõlvatu tegevus tuleks eraldada antud kuriteo koosseisust ja viia alaealise kuritegevusele kaasatõmbamise kuriteo koosseisu.⁸⁷

Esimese kolme autori seisukohtadega võib täiesti nõustuda. Kriti peab ühinema J.M.Jakovlevi seisukohaga, et sugukõlvatu tegevus on alati objektiivselt seksuaalse iseloomuga.

Nõustuda ei saa aga J.K.Suštšenko seisukohaga. Intel-

---

⁸⁴ А.А.Пионтковский, В.Д.Менцагин. Курс советского уголовного право.... стр. 641.

⁸⁵ Уголовное право. Часть Особенная. М., 1968, стр. 236.

⁸⁶ Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр. 292.

⁸⁷ См. Д.К.Сущенко. Автореферат ... стр. 8.

lektuaalse iseloomuga sugukõlvatu tegevus omab kõik spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandud seksuaalkuritegudele iseloomulikud tunnused ja ei saa kuuluda alaealise kuritegevusele kaasatõmbamise kuriteo koosseisu. Viimane ei ole seksuaalkuritegu ning see viiks intellektuaalse iseloomuga sugukõlvatu tegevuse arvamise mitteseksuaalkuriteoks.

Sugukõlvatu tegevuse avar tõlgendamine ei ole vastuolus kriminaalseaduse ülesandega kaitsta alaealiste sugulist puutumatust ja normaalset sugulist arengut.

Sugukõlvatut tegevust võidakse alaealise suhtes toime panna väga mitmesugusel viisil.

Nii võib sugukõlvatu tegevus seisneda noorema kui 16-aastase isiku suguelundi käega ärritamises, subjekt võib lasta lapsel käega katsuda ja lõõruda oma suguliiget, subjekt võib kallutada ka alaealist onanismile jms. tegudes.

Nii näiteks oli Rakvere Rajooni Rahvakohtu poolt süüdi mõistetud KrK § 117 järgi 45-aastane P., kes oma elukohas süstemaatiliselt katsus käega ja pani sõrmi 8-aastase G. ja 7-aastase Ta. suguelunditesse.⁸⁸

Sama kohtu poolt oli süüdi mõistetud KrK § 117 järgi ka R., kes õpetas oma 5-aastast poega onaseerima.⁸⁹

Esimese näite puhul on tegemist nn. füüsilise iseloomuga sugukõlvatu tegevusega. Teise näite puhul aga nn. intellektuaalse iseloomuga sugukõlvatu tegevusega.

Füüsilise ja intellektuaalse iseloomuga sugukõlvatut

---

⁸⁸ Rakvere Rajooni Rahvakohtu 1968.a. arhiiv, kriminaaltoimik K. Puttoneni suudistuses.

⁸⁹ Rakvere Rajooni Rahvakohtu 1969.a. arhiiv, kriminaaltoimik E. Randvalja suudistuses.

tegevust võidakse veel toime panna väga erinevatel viisidel. Näit. intellektuaalse iseloomuga sugukõlvatu tegevus võib seisneda ka alaealisele pornograafiliste fotode näitamises, sugukõlvatus vestluses jne.

Tavaliselt on enamik süüdimõistetuid karistatud füüsilise iseloomuga sugukõlvatu tegevuse eest. Intellektuaalse iseloomuga sugukõlvatu tegevuse eest karistatud on äärmiselt vähe. Vähe on ka selliseid süüdimõistetuid, kes on kannatanuga ühest soost. Aastatel 1961 - 1970 oli Rakvere rajooni kohtupraktikas ainult üks selline juhus. See näitab, et intellektuaalse iseloomuga sugukõlvatut tegevust on tunduvalt raskem avastada kui füüsilise iseloomuga sugukõlvatut tegevust.

Juhul kui sugukõlvatu tegevuse käigus on olnud mehe suguliige naissoost isiku tipes, on juba toimunud suguühendus. "Suguühenduseks on suguliikme viimine tuppe. Sellisel juhul kui suguliige on viidud tuppe, on toimunud suguühendus. Kui aga suguliiget tuppe ei ole viidud, ei ole olnud ka suguühendust".⁹⁰

M.J.Kovaljov arvab, et "kui täiskasvanud naine paneb toime suguühenduse lapsealise poisiga, siis sellist tegevust tuleb kvalifitseerida sugukõlvatu tegevusena, sest seda ei saa sõna tõsisel mõttes võtta suguühendusena. Mis aga puutub suguühendusse noorukitega, kes ei ole veel suguküpsed, kuid saavad juba aru suguühendusest, siis tuleb selli-

---

⁹⁰ М.И.Азdeen. Судебно-медицинская экспертиза ...стр.293.

sel juhul kvalifitseerida süüdlase tegevus Vene NTSV KrK § 119 järgi".⁹¹

Sellise seisukohaga ei saa nõustuda. Ei ole mingit tähtsust asjaolul, kas lapseealine poiss sai aru temaga toimepandud suguühenduse tähtsusest või mitte. Juhul kui poisi suguliige on olnud naise tupes, on toimunud suguühendus. Kui seda ei ole toimunud ja poisi kallal on pandud toime muid tegusid, nagu käega ärritatud tema suguliiget, lastud käega katsuda naise suguorganit jne., ainult siis tuleb süüdlane võtta kriminaalvastutusele sugukõlvatu tegevuse toimepanemise eest.

P.P.Ossipov arvab, et suguühenduseks saab lugeda ainult loomulikku suguühendust, kõiki muid ebaloomulikke suguühenduse viise tuleb lugeda sugukõlvatuks tegevuseks.⁹²

See on aga otseselt vastuolus kehtiva kriminaalseadusega ja viiks sugukõlvatu tegevuse mõiste liiga laiale tõlgendamisele. Sellisel juhul oleksid ka sugulise kire rahuldamine ebaloomuliku viisil, samuti pederastia sugukõlvatuks tegevuseks.

Sugukõlvatu tegevus alaealiste tütarlaste suhtes võib tuua kaasa ka kergeid kehavigastusi, mis on tavaliselt suguorganite piirkonnas. "Vigastused suguorganite piirkonnas võivad esineda verevalumitena, kriimustustena, limanaha mõradena ja neitsinaha rebenditena." ⁹³

⁹¹ Научный комментарий к Уголовному кодексу РСФСР. Учебное пособие. Под ред. М.М.Ковалева и др. Свердловск, 1969, ст. II 9 ком. 2.

⁹² См. П.П.Осипов. Квалификация половых преступлений... стр. 153.

⁹³ М.И. Авдеев. Судебно-медицинская экспертиза... стр. 295.

Tavaliselt sellised vigastuse kuuluvad kergele kehavigastuste liiki ja paranevad kiiresti. Selliste vigastuste täpne loetelu on toodud " Kohtumeditiini akušöör-güneko-loogilise ekspertiisi eeskirjades ".⁹⁴

Sugukõlvatu tegevusega tekitatud kergele kehavigastuste olemasolu ei vaja täiendavat kvalifitseerimist ja on haaratud KrK § 117 koosseisuga.

Ei ole välistatud, et sugukõlvatu tegevusega tekitatakse alaealisest kannatanule üldraske või raske kehavigastus. Sellisel juhul on tegemist kuritegude ideaalkonkurentsi ja süüdlane võetakse kriminaalvastutusele KrK § -de 117 ja 108 järgi.

Samale seisukohale on asunud ka kohtupraktika. Nii oli Pensa oblasti Ternovski Rajooni Rahvakohtu poolt süüdi mõistetud Vene NFSV KrK § -de 120 ja 108 lg.1 järgi Pa. Antud asjas oli tuvastatud, et Pa., olles ebakaines olekus, tõi füüsilist jõudu kasutades oma korteri 7-aastase tüdruku Ga., kelle riietas lahti. Peale seda pani kannatanu suguorganisse sõrmi oma sugulise kire rahuldamise eesmärgil. Selle tegevuse tagajärjel tekitas kannatanule tupe rebendi koos neitsinaha rebenditega.⁹⁵

Äärmiselt harva, kuid ikkagi veel esineb juhtumeid, et sugukõlvatu tegevusega nakatatakse alaealine suguhaigusse. Sellisel juhul on tegemist kuritegude ideaalkonkurentsi

---

⁹⁴ Правила экспертизы ... стр. 14.

⁹⁵ См. А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр. 165.

ja süüdlane kuulub kriminaalvastutusele võtmisele KrK §-de 117 ja 119 järgi.

Kohtupraktikas on olnud raskusi sugukõlvatu tegevuse eraldamisel vägistamiskatsest. Objektiivse külje poolest on sugukõlvatu tegevuse mõiste laiem kui vägistamiskatse mõiste. Viimasega võib kaasneda ka selline tegevus, mis oma väliste tunnuste poolest on sarnane sugukõlvatu tegevusega. Põhitähtsuse omab sellisel juhul subjektiivse külje täpne väljaselgitamine. Tuleb kindlaks teha süüdlase tahtlus konkreetse tee toimepanemiseks. Vägistamiskatse puhul subjekt tahab panna toime alaealise kannatanuga suguühendust. Tuleb arvestada seda, et tahtlus eeldab ka sellist tegevust, mis võimaldab kannatanuga vägivaldse suguühenduse toimepanemist. Juhul kui subjektil ei õnnestunud vägivaldset suguühendust toime panna põhjusel, mis ei olenenud tema tahtest, on tegemist vägistamiskatsega ja süüdlane kuulub kriminaalvastutusele võtmisele KrK § 115 lg. 3 ja § 15 lg. 2 kaudu.

Nii oli Eesti NSV Ülemkohtu poolt 1968. aastal süüdi mõistetud Eesti NSV KrK § 115 lg. 3 ja § 15 lg. 2 kaudu A., keda süüdistati selles, et tema, olles ebakaines olekus, läks Rakvere linnas eluneva kod. T. korterisse, kus püüdis astuda vägivaldsesse suguühendusse viimase 16-aastase tütre M-ga. Antud asjas oli tuvastatud, et A. rebis katki alaealise püksid, püüdis oma suguliiget viia tuppe, mis kohe ei õnnestunud. M., kellel oli valus, hakkas appi karjuma. Korterrisse tulnud naabrid ei lasknud A.-l astuda M.-ga suguühendusse.⁹⁶

---

⁹⁶ Eesti NSV Ülemkohtu 1968.a. arhiiv, kriminaaltoimik H. Aunbaumi süüdistuses.

Sugukõlvatu tegevuse puhul on kannatanul tahtlus ainult sugukõlvatuks tegevuseks. Õige on selline seisukoht, et kui süüdlasel oli reaalne võimalus suguühendusse astumiseks, mida ta ei teinud, vaid piirdus ainult sugukõlvatu tegevusega, on tegemist viimase kuriteoga.

Laganski Oblastikohtu poolt oli mõistetud süüdi Ukraina NSV KrK § 117 lg. 3 ja § 17 kaudu kod. M., kes töötades Krasnodari linna kultuurimaja "Noor Kaardivägi" juures oleva nukuteatri juhatajana, püüdis vägistada kahte lapseealist tütarlast. Oblastikohtu otsus oli jäetud jõusse ka Ukraina NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegiumi poolt. NSV Liidu peaprokuröri asetäitja esitas Ukraina NSV Ülemkohtu pleenumile protesti, milles tõstis ülesse kuriteo ümberkvalifitseerimise Ukraina NSV KrK § 121 järgi. Pleenum rahuldab protesti ja märkis, et M., olles oma kabinetis koos kannatanutega, omas reaalse võimaluse vägistamiseks, mida ta ei teinud, vaid akrobaatika õpetamise ettekaändel katsus laste suguorganeid. Pleenum kvalifitseeris M. kuritegeliku tegevuse ümber Ukraina NSV KrK § 121 järgi.⁹⁷

Sugukõlvatu tegevuse toimepanemisel võib süüdlane oma sugulise kire paremaks rahuldamiseks peale sugukõlvatut tegevust astuda kannatanuga suguühendusse. Kui suguühendus vahetult järgnes sugukõlvatule tegevusele, on õigem südlase tegevuse kvalifitseerimine vastavalt sellele, kas suguühendus toimus kannatanu nõusolekul või mitte, lähtudes KrK § -dest 116 või 115 lg. 3. Nende kuriteo koosseisudega on haaratud ka vahetult eelnev sugukõlvatu tegevus.

---

⁹⁷ См. В.К.Александров. Уголовная ответственность за изнасиловании. Киев, 1968, стр.67.

Kui aga sugukõlvatu tegevuse toimepanemise ja suguvõtte ühenduse vahel on ajaline periood, tuleb süüdlasest võtta kriminaalvastutusele kuritegude reaalkonkurentsi järgi kas KrK § -de 117 ja 115 lg. 3 või § -de 117 ja 116 järgi.

Nii oli Tallinna Mererajooni Rahvakohtu poolt süüdi mõistetud KrK § -de 116 ja 117 järgi kod. Ka. Viimane hõõrus 2 aasta jooksul süstemaatiliselt oma suguliiget 13-aastase tütre H. jalgade vahel, hiljem, kui tütar oli saanud 15-aastaseks, astus ta tütraga suguvõttesse, mille tagajärjel tütar rasestus.⁹⁸

Süüdlane, pannes toime vägistamise, võib loobuda edasisest kuriteo lõpuleviimisest. Kuidas lahendada sellise isiku kriminaalvastutusele võtmise küsimus?

Vastuse annab KrK § 16, mille järgi isik, kes vabatahtlikult loobus kuriteo lõpuleviimisest, kuulub kriminaalvastutusele ainult sel juhul, kui tema poolt faktiliselt toimepandud tegu sisaldab mõne teise käesolevas koodeksis ettenähtud kuriteo koosseisu. Seega vabatahtlikku loobumist vägistamise lõpuleviimisest ei tule vaadelda kui kergendavat asjaolu, vaid kui asjaolu, mis kõrvaldab kriminaalvastutuse vägistamiskatse eest.

Vägistamiskatse võib haarata ka sellise tegevuse, mis on sisuliselt sugukõlvatu tegevus. Sellisel juhul tuleb süüdlane kriminaalvastutusele võtta KrK § 117 järgi.

Nii oli Novgorodi Oblastikohtu poolt süüdi mõistetud kod. L. vägistamiskatse eest. Vene NFSV Ülemkohtu kriminaal-asjade kohtukolleegium jättis oblastikohtu otsuse jõusse.

---

⁹⁸ Tallinna Mererajooni Rahvakohtu 1965.a. arhiiv, kriminaaltoimik K.Kasekannu suudistuses.

Vene NFSV Ülemkohtu presiidium, tutvudes põhjalikult antud asja faktiliste asjaoludega, leidis, et L. oli kutsunud oma elukohta 12-aastase Kb., keda püüdis vägistada. Kui kannatanu hakkas nutma, siis L. loobus vägistamisest ja laskis tüdrukul koju minna. Vene NFSV Ülemkohtu presiidium muutis ära oblastikohtu otsuse ja kvalifitseeris L. tegevuse ümber Vene NFSV KrK § 120 järgi.⁹⁹

Järgnevalt vaatleme millised erinevused ja ühised jooned on KrK § -des 116 ja 117 ettenähtud spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavatel seksuaalkuritegudel.

Tabel 8.

	Suguühendus noorema kui 16-aastase naissoost isikuga	Sugukõlvatu tegevus
Objekt	Alaealiste suguline puutumatus ja normaalne suguline areng	Alaealiste suguline puutumatus ja normaalne suguline areng
Kannatanu	Noorem kui 16-aastane ainult naissoost isik	Noorem kui 16-aastane mõlemast soost isik
Objektiivne kulg	Subjekt paneb toime kannatanuga viimase nõusolekul suguühenduse	Subjekt paneb toime kannatanu suhtes sugukõlvatu tegevuse, kusjuures kannatanu nõusolek või mittenusolek ei oma mingit tahtsust
Subjekt	Vähemalt 16-aastat vana, ainult meessoost isik	Vähemalt 16 aastat vana, mõlemast soost isik
Subjektiivne kulg	Otsene tahtlus	Otsene tahtlus

Nagu tabelist nähtub on mõlematel kuritegudel üks ühine objekt. Esimese kuriteo puhul võib olla kannatanuks ainult

⁹⁹ См. Определение Президиума Верховного Суда РСФСР от 1963 г. по обвинению Л. по ст. 120 УК РСФСР - "Бюллетень Верховного Суда РСФСР", 1963, № 4, стр.7.

noorem kui 16-a. naissoost isik, teise kuriteo puhul aga mõlemast soost isik.

Esimese kuriteo puhul subjekt paneb toime kannatanuga viimase nõusolekul suguühenduse. Teise kuriteo puhul subjekt paneb toime kannatanu suhtes sugukõlvatu tegevuse, kusjuures nõusolek või mittenõusolek ei oma mingit tähtsust.

KrK § 116 subjekt peab olema vähemalt 16 aastat vana ja on ainult meessoost. KrK § 117 subjekt peab ka olema 16 aastat vana, kuid võib olla mõlemast soost.

Käsitletav kuritegu on lõpule viidud sellest momentist, millal alustati sugukõlvatut tegevust. Kahjulike tagajärgede olemasolu kõlbelise rikkumise näol ei oma tähtsust.¹⁰⁰

Tähtsust ei oma ka need asjaolud, kas sugukõlvatu tegevus toimus esimest korda või süstemaatiliselt, kas see toimus kannatanu nõusolekul või mitte, kas kannatanuid oli üks või mitu, samuti vägivalla või vägivallaga ähvardamise abil.

Ettevalmistus sugukõlvatuks tegevuseks noorema kui kuueteistkümnepäevase isikuga võib seisneda sellises vanuses kannatanu otsimises, koha ettevalmistamises, kus süüdlane kavatses toime panna sugukõlvatut tegevust jne.

Kogu tegevus, mis eelneb sugukõlvatule tegevusele, on ettevalmistus. Sugukõlvatu tegevuse algmoment on juba lõpuleviidud kuritegu. Sugukõlvatu tegevuse puhul nagu ka suguühenduse korral noorema kui 16-aastase naissoost isikuga, ei saa olla kuriteokatset.

---

¹⁰⁰ См. Уголовный кодекс Эстонской ССР. Комментарий. Сост. и ред. русского издания И.Рабане.Т., 1969, ст.117 ком.26.

Sugukõlvatule tegevusele on iseloomulik ka see asjaolu, et mitmel viisil toimepandud sugukõlvatu tegevus võib olla erinev oma ühiskonnaohtlikkuse astme poolest. Sugukõlvatu tegevus, mis on toime pandud kasutades ära kannatanu abitu¹⁰¹ seisundit või mitme kannatanu suhtes, on kahtlemata ühiskonnaohtlikum kui selline tegevus ilma kannatanu abitu¹⁰² seisundi ärakasutamisetä või ühe kannatanu suhtes.

Sellisele asjaolule on ka juriidilises kirjanduses pööratud tähelepanu ja tehtud ettepanekuid täiendada vaadeldavat kuriteo koosseisu kvalifitseerivate tunnustega. See võimaldaks diferentseerida erineva ühiskonnaohtlikkusega sugukõlvatut tegevust, vastavalt vajadusele määrata süüdlasele kõrgemat karistust.

A.I. Ignatov arvab, et kvalifitseerivateks tunnusteks peaksid olema vägivalla kasutamine ja neitsilikkuse rikumine.¹⁰¹

J.K. Suštšenko arvates võiksid olla sellisteks tunnusteks sugukõlvatu tegevuse toimepanemine korduvalt või mitme isiku suhtes, sama tegevus isiku poolt, kelle kohuseks on kannatanu kasvatamine ning lõpuks sama tegevus vägivalla kasutamise¹⁰²ga.

Meie arvates on vaja täiendada KrK § 117 koosseisu järgmistele kvalifitseerivate tunnustega: sugukõlvatu tegevus vägivalla või vägivallaga ähvardamise abil, kannatanu abitu¹⁰¹ seisundi ärakasutamisega, isiku poolt, kelle kohuseks on

---

¹⁰¹ См. А.Н.Игнатов. Сборные вопросы квалификации половых преступлений. - Преступления против нравственности. (Материалы научно-практической конференции). Вильнюс, 1970, стр. 94.

¹⁰² См. Ю.К.Суценько. Об ответственности за развращение... стр. 33.

kannatanut kasvatada ja korduvalt.

KrK § 117 lg. 2 redaktsioon võiks olla järgmine:
" (2) Sama tegevuse eest vägivalla või vägivallaga ähvardamise abil või ära kasutades kannatanu abitud seisundit või isiku poolt, kelle kohuseks oli kannatanut kasvatada või korduvalt - karistatakse vabadusekaotusega kahest kuni kuue aastani ."

§ 2. Subjektiivne külg

Eesti NSV kriminaalkodeksi kommenteeritud väljaandes on asutud seisukohale, et vaadeldavat kuritegu saab toime panna ainult otsese tahtlusega.¹⁰³ Selline seisukoht on levinud põhiliselt ka juriidilises kirjanduses. Ainult üksikud autorid on teisel seisukohal.

Nii arvab J.K.Suštšenko, et antud kuritegu on võimalik väga harva toime/panna ka kaudse tahtlusega.¹⁰⁴ Oma arvamust ta millegagi ei põhjenda.

A.N.Ignatov arvab, et sugukõlvatu tegevuse subjektiivset külge iseloomustab otsene tahtlus vaid toimepandud tegevuse suhtes. Kannatanu vanuse suhtes võib subjektil olla kas otsene või ka kaudne tahtlus.¹⁰⁵

A.N.Ignatov põhjendab oma seisukohta järgmiselt: "Tih- ti 16 - 17-aastased tütarlapsed ja noorukid näevad välja täiskasvanutena ja võib olla ka vastupidi. Kurjategija süü,

¹⁰³ Eesti NSV kriminaalkodeksi kommenteeritud väljaanne. Koost. I.Rebane. Tln., 1965, 117 komm.4.

¹⁰⁴ См. Ю.К.Сущенко. Разграничение составов половых преступлений против несовершеннолетних. - "Советская юстиция", 1963, № 23, стр.21.

¹⁰⁵ См. А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр. 165-166.

kes paneb toime sugukõlvatu teo isikuga, kelle vanus ei ole talle teada (kui on ilmne, et see isik on veel noor), seisneb selles, et ta, saades aru, et kannatanu võib olla alaealine, suhtub sellesse ükskõikselt".¹⁰⁶

A.N.Ignatovi sellise seisukohaga ei saa nõustuda. Selle kohta on õieti kirjutanud J.M.Jakovlev: "Meie arvame, et see järeldus ei vasta Tadžiki NSV KrK § 124 ja teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksite vastavate paragrahvide dispositsioonidele, mis ei anna alust arvata, et subjektil võib kannatanu vanuse suhtes olla mitte otsene, vaid kaudne tahtlus".¹⁰⁷

Ka Eesti NSV KrK § 117 dispositsioonis on otseselt rõhutatud, et karistatav on sugukõlvatu tegevus teadvalt noorema kui kuueteistkümnepäevase isiku suhtes. Sellega on eriti tahetud rõhutada otsese tahtlusega süüvormi olemasolu.

Järgnevalt vaatleme antud kuriteo motiivi ja eesmärgi. Kuriteo motiivi kindlaksmääramine annab vastuse sellele, miks isik pani toime sugukõlvatu tegevuse, millised ajendid viisid teda selleni. Antud juhul on kuriteo motiiviks subjekti soov rahuldada oma sugulisi vajadusi. Suguliste vajaduste rahuldamine iseenesest ei ole seadusvastane tegevus, vaid loomulik bioloogiline vajadus. Kriminaalseadusega karistatavaks saab suguliste vajaduste rahuldamine alles siis, kui seda tehakse viisil, mis on keelatud kriminaalseadusega ja on vastuolus sotsialistliku moraali normidega. Antud juhul

---

¹⁰⁶ А.Н.Игнатов. Ответственность за преступления против нравственности ... стр.106.

¹⁰⁷ Я.М.Яковлев. Половые преступления ... стр.294-295.

on selleks sugukõlvatu tegevus noorema kui kuueteistkümnepärase isiku suhtes.

Subjekti poolt kuritegeliku eesmärgi saavutamine on vahetult seotud sugukõlvatu tegevuse toimepanemisega. Sugukõlvatu tegevuse eesmärgiks on enda sugulise vajaduse rahuldamine sugukõlvatu tegevuse toimepanemise teel.

Tahtluse puudumine kannatanu suhtes panna toime sugukõlvatut tegevust eristab seda sellistest tegudest, mis on oma objektiivselt küljelt väga sarnased sugukõlvatu tegevusega. Nii ei saa sugukõlvatuks tegevuseks arvata sellist tegevust, mis pannakse toime noorema kui kuueteistkümnepärase isiku nähes ilma, et teo toimepanijad ise oleksid selliste isikute juuresolekust teadlikud.

Nii näiteks mõistis Rakvere Rajooni Rahvakohus Kb. ja La. süüdi ainult KrK § 195 lg. 2 järgi, jättis nad süüdi mõistmata KrK § 117 järgi. Antud asjas oli tuvastatud, et Kb. ja La., olles tugevasti purjus olekus, läksid Tapa linna pargis kasvavatesse põõsastesse, kus olid korduvalt süguühenduses. Seda nägid pealt juhuslikult läheduses mängivad lapsed.¹⁰⁸

§ 3. Karistus

KrK § 117 näeb ette karistusena sugukõlvatu tegevuse eest noorema kui kuueteistkümnepärase isiku suhtes vabadusekaotuse kuni nelja aastani.

Kui võrrelda teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksites sugukõlvatu tegevuse eest ettenähtud karistust meie

---

¹⁰⁸ Rakvere Rajooni Rahvakohtu 1965.a. arhiiv, kriminaaltoimik I.Kovaljovi ja M.Lembineni süüdistuses.

vabariigi kriminaalkodeksis ettenähtud karistusega, siis võib öelda, et mitmes liiduvabariigis on ette nähtud kõrvuti vabadusekaotusega ka kurjategija väljasaatmine.

(Turkmeeni NSV-s, Ukraina NSV-s, Usbeki NSV-s ja Kasahhi NSV-s). Gruusia NSV kriminaalkodeksis nähakse sugukõlvatu tegevuse eest kõrvuti vabadusekaotusega ka parandusliku tööd. Ülevaate sugukõlvatu tegevuse eest ettenähtud karistustest annab järgmine tabel:

Tabel 10.

Jrk. nr.	Krk. §	Liiduva- bariigi nimetus	Karistuse liigid ja määrad		
			Vabaduse- kaotus	Väljasaat- mine	Parandus- lik too
1	2	3	4	5	6
1.	103	Kasahhi NSV	kuni 5 aastani	koos välja- saatmise või ilma selleta	
2.	96	Usbeki NSV	1-5 aastani	või välja- saatmine kuni 5 aastani	
3.	112	Aserbaid- zaani NSV	1 - 5 aastani		
4.	111	Kirgiisi NSV	kuni 5 aastani		
5.	115	Armeenia NSV	kuni 4 aastani		
6.	117	Eesti NSV	kuni 4 aastani		
7.	120	Vene NFSV	kuni 3 aastani		
8.	118	Valgevene NSV	kuni 3 aastani		
9.	124	Tadžiki NSV	kuni 3 aastani		
10.	123	Läti NSV	kuni 3 aastani		

1	2	3	4	5	6
11.	104	Moldaavia NSV	kuni 3 aastani		
12.	121	Leedu NSV	kuni 3 aastani		
13.	125	Turkmeeni NSV	kuni 3 aastani	või välja- saatmine selleks tahtajaks	
14.	121	Ukraina NSV	kuni 2 aastani	või välja- saatmine 3 aastani	
15.	120	Gruusia NSV	kuni 2 aastani		või kuni 1 aastani

Nagu toodud tabelist nähtub on 4 liiduvabariigis (nimelt Kasahhi NSV, Usbeki NSV, Aserbaidžaaani NSV ja Kirgii-
si NSV kriminaalkodeksites) kehtestatud võrreldes Eesti
NSV kriminaalkodeksiga sugukõlvatu tegevuse eest rangem
karistus - 1 - 5 aastani.

See võimaldab nendes liiduvabariikides määrata kirjel-
datud kuritegu toimepannud isikutel pikemaajalist vabaduse-
kaotust.

Armeenia NSV kriminaalkodeksis nähakse ette sugukõl-
vatu tegevuse eest, võrreldes meie vabariigi kriminaalkoo-
deksiga, võrdne karistus - kuni 4 aastane vabadusekaotus.

Vene NFSV, Valgevene NSV, Tadžiki NSV, Läti NSV, Mol-
daavia NSV, Leedu NSV ja Turkmeeni NSV kriminaalkodeksi-
tes nähakse ette sugukõlvatu tegevuse eest kuni 3 aastane
vabadusekaotus.

Ülejäänud kahe liiduvabariigi kriminaalkodeksites
(Ukraina NSV ja Gruusia NSV) nähakse ette sugukõlvatu te-
gevuse eest kuni 2 aastane vabadusekaotus.

Eesti NSV kriminaalkodeksis on ette nähtud mõlema spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandava seksuaalkuriteo eest võrdse karistusena kuni 4-aastane vabadusekaotus. See on ka täiesti õige, sest mõlemad spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavad seksuaalkuriteod on võrdselt ohtlikud alaealiste suhtes.

Kuidas on see küsimus lahendatud teiste liiduvabariikide kriminaalkodeksites, sellest annab ülevaate järgmine tabel:

Tabel 14.

Jrk. nr.	Liiduvabariigi nimetus	Spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude karistuste vahet
1	2	3
1.	Kasahhi NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 2 aastat suurem
2.	Usbeki NSV	Maksimaalne vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 2 aastat suurem
3.	Aserbaidžani NSV	Maksimaalne vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 2 aastat suurem
4.	Kirgiisi NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 2 aastat suurem
5.	Armeenia NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 1 aasta suurem
6.	Eesti NSV	Karistuste ^{***} maarad langevad kokku
7.	Vene NFSV	Karistuste ^{***} maarad langevad kokku
8.	Valgevene NSV	Karistuste ^{***} maarad langevad kokku
9.	Läti NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 1 aasta vaikselt
10.	Gruusia NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 1 aasta vaikselt

1	2	3
11.	Tadžiki NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 2 aastat väiksem
12.	Leedu NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 2 aastat väiksem
13.	Turkmeeni NSV	Maksimaalne vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 2 aastat väiksem
14.	Moldaavia NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 3 aastat väiksem
15.	Ukraina NSV	Vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest on 6 aastat väiksem

Tabelist nähtub, et peale Eesti NSV on võrdsed karistused ette nähtud spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude eest veel Vene NFSV ja Valgevene NSV kriminaalkodeksites.

5 liiduvabariigis (Kasahhi NSV, Usbeki NSV, Aserbaidžani NSV, Kirgiisi NSV ja Armeenia NSV kriminaalkodeksites) on vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest 1 - 2 aasta võrra suurem.

2 liiduvabariigis (Läti NSV ja Gruusia NSV kriminaalkodeksites) on vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest 1 aasta väiksem.

3 liiduvabariigis (Tadžiki NSV, Leedu NSV ja Turkmeeni NSV kriminaalkodeksites) on vabadusekaotus sugukõlvatu tegevuse eest 2 aastat väiksem.

3 aasta võrra väiksem karistus on sugukõlvatu tegevuse eest Moldaavia NSV kriminaalkodeksis ja 6 aasta võrra väiksem karistus Ukraina NSV kriminaalkodeksis.

Ülaltoodu alusel saab teha järgmised järeldused:

1. Sellise kuriteo eest nagu sugukõlvatu tegevus alaealise suhtes ei ole otstarbekohane näha ette vabaduskaotusliku karistuse kõrval väljasaatmist või paranduslikku tööd, sest selline karistus vaevalt garanteerib seda, et süüdlane ei jätku oma kuritegelikku tegevust.

2. Nendes liiduvabariikides (Kasahhi NSV, Usbeki NSV, Aserbaidžani NSV, Kirgiisi NSV ja Armeenia NSV kriminaalkodeksites), kus on sugukõlvatu tegevuse eest ette nähtud suurem karistus kui suguvõhustuse eest noorema kui kuuteistkümnepäevase isikuga, on vajalik võrdsustada karistustasemeid nendes kuritegudes.

3. Põhjendatud ei ole ka see, et Ukraina NSV, Moldaavia NSV jt. liiduvabariikide kriminaalkodeksites näha ette sugukõlvatu tegevuse eest väiksem karistus kui suguvõhustuse eest. Ka nendes vabariikides on vajalik võrdsustada karistustasemeid nendes kuritegudes.

4. Ukraina NSV ja Moldaavia NSV kriminaalkodeksites on ette nähtud suguvõhustuse eest liiga suur karistustase. Nendes kriminaalkodeksites on vajalik vähendada vabaduskaotuse taseme selle kuriteo eest.

5. Juhul kui liiduvabariikide kriminaalkodekseid täiendatakse spetsiaalselt alaealiste suhtes toimepandavate seksuaalkuritegude koosseisudesse kvalifitseerivate tunnuste sissetoomisega, on vajalik, et selliste tunnuste puhul oleks ette nähtud 2 aasta võrra suurem vabaduskaotus, ühtlasi on vajalik määrata ka kindel vabaduskaotuse alamtase.

2. mai 1971. a.

R. Jeanet

Половые преступления совершённые специально в отношении несовершеннолетних

Резюме

В настоящее время в нашей стране важнейшим направлением является дальнейшее расширение свободы личности и прав советских граждан и усиление гарантий этих прав.

Советское государство решительно и неуклонно борится со всеми посягательствами на прав граждан и особенно о наиболее опасными и тягчайшими из них — преступными на жизнь, здоровье, свободу и достоинства личности.

Благодаря воспитательной и идеологической работе, граждане СССР в огромном большинстве сознательно соблюдают установленный правопорядок, нормы социалистического общежития.

Но к сожалению, так поступают не все. Всё ещё встречаются отдельные случаи неуважения требований советских законов, грубо их нарушения.

К числу тяжких преступлений против личности относятся половые преступления, являющиеся грубейшим проявлением пережитков прошлого в сознаний людей. Особая опасность такого рода преступлений, когда эти совершаются в отношении несовершеннолетних. Эти преступления преждевременно пробуждают и развивают половой инстинкт, половую чувственность, отрицательно

воздействуют на психику, загрязняют духовные интересы и отражаются на нравственном облике несовершеннолетних. В предупреждении половых преступлений несовершеннолетних большое значение имеет улучшение нравственного и полового воспитания детей в школе, в семье и обществе в целом.

До последнего времени в нашей юридической науке уделялось мало внимания вопросам, связанным с совершением половых преступлений. Лишь за последние годы этот вид преступлений стал предметом специальных исследований. Однако ряд вопросов относящихся к половым преступлениям совершаемые специально в отношении несовершеннолетних, до сих пор ещё подробно не исследованы и вызывают споры.

Настоящая дипломная работа посвящена анализу составов половых преступлений совершаемые специально в отношении несовершеннолетних (половое отношение в лицо не достигшим 16 лет и развратные действия в отношении лиц не достигших 16-го возраста). В работе освещается ряд вопросов, возникающих в судебной и следственной практике в связи с ответственностью за данные преступления, делаются предложения о дополнении уголовных кодексов Эстонской ССР и других союзных республик.

В первой главе рассматриваются вопросы, которые связаны с понятием, объекта, потерпевшего и субъекта этих половых преступлений.

Во второй и третьей главе рассматриваются вопросы, которые связанные с объективными и субъективными сторонами и наказанием за эти преступления. Во второй главе за половое сношение с лицом не достигшим 16 летнего возраста. В третьем главе за развратные действия в отношении лиц не достигших

16-летнего возраста.

В теории советского уголовного права отсутствует определение половых преступлений, совершаемых специально в отношении несовершеннолетних. Наши авторы дают только разные определения половых преступлений. Мы предлагаем такое определение: Половые преступления совершаемые специально в отношении несовершеннолетних — это предусмотренные уголовном законом общественно опасные деяния, посягающие на половые отношения, присущие сложившемуся в социалистическом обществе половому укладу, заключающиеся в умышленном совершении с целью удовлетворения половой потребности субъекта или другого лица, направляется только против несовершеннолетнего потерпевшего, нарушающие половое неприкосновенность и нормальное половое развитие несовершеннолетнего потерпевшего.

Нет и среди авторов единого мнения о непосредственном объекте данных преступлений. Одни авторы признают объектом половую неприкосновенность, другие — нормальное половое развитие несовершеннолетних, третьи называют оба эти объектами. Мы предлагаем, что непосредственным объектом является половое неприкосновенность и нормальное половое развитие несовершеннолетних.

В уголовных кодексах 10 союзных республик не совпадают критерии, характеризующие несовершеннолетнего потерпевшего от развратных действий и от вступления с ним половую связь. Мы предлагаем ввести в кодексах всех союзных республик единый возраст потерпевшего — моложе 16 лет.

При изучении судебной практики по этим половым преступлениям нами обращалось внимание на такие признаки субъекта, как возраст, образование, наличие судимости, а также

учитывалось совершение преступления в состоянии опьянения и отношение субъекта к потерпевшему. Из этих и данных других авторов мы делали следующие выводы:

1. Многие субъекты, которые совершали эти преступления не достигли 25-летнего возраста (по нашим данным 36,4%).

Субъекты свыше 40 лет совершаются больше развратных действий.

2. Основную массу субъектов составляют малограмотные люди (по нашим данным с образованием до 7 кл. 63,7 %).

3. Среди субъектов много ранее осужденных (по нашим данным 32,2 %). Многие совершали преступление в нетрезвом состоянии (по нашим данным 45,5 %).

4. Абсолютное количество субъектов знали раньше потерпевшего (по нашим данным 72,8 %). В родственных отношениях были по нашим данным 45,5 % субъектов.

На основе анализа составов данных преступлений и судебной практики мы предлагаем делать в уголовном кодексе Эстонской ССР следующие дополнение :

1. В ст. 116 УК ЭССР предусмотреть уголовная ответственность и за половое отношение с лицом мужского пола не достигшим 16-го возраста.

Ввести в данной состав такие квалифицирующие признаки как совершение половую сношение лицом в обязанности которого входила забота о воспитании потерпевшего и совершение половую сношение повторно.

2. Дополнять состав преступлении предусмотренную в ст. 117 УК ЭССР квалифицирующими признаками. В этом составе в качестве квалифицирующих признаков следует предусмотреть

совершение развратных действий с применением физического насилия или угрозы; с использованием беспомощного состояния потерпевшего; лицом, в обязанности которого входила забота о воспитании потерпевшего и повторно.

Меры наказания за совершение половых преступлений совершаемые специально в отношении несовершеннолетних должны при наличии квалифицирующих обстоятельств повышены (лишение свободы на срок от двух до шести лет).

Р. Лаант

Kasutatud kirjandus

NLKP programm. Tln., 1968.

Eesti NSV kriminaalkodeks. Kommenteeritud väljaanne. Koost.
I.Rebane. Tln., 1965.

K a d a r i, H. R a a l, E. R e b a n e, I. Nõukogude kri-
minaalõigus. Üldosa. Tln., 1963.

Kriminaalõigus. Eriosa. Tartu, 1946.

S o o d r e, E. Seksuaalse arengu probleeme Eesti noorukitel.
Kriminoloogia-alaseid töid. I. Alaealise õigus-
rikkumistest ja nende ärahoidmise abinõudest. -
TRÜ Toimetised. Vihik 222. Tartu, 1968.

А в д е е в М.И. Курс судебной медицины. М., 1959.

А в д е е в М.И. Судебно-медицинская экспертиза живых лиц.
М., 1968.

А л е к с а н д р о в Ю.В. Уголовная ответственность за
изнасилование. Киев, 1968.

А н д р е е в Л.А. О характере принуждения при изнаско-
вании. - " Проведение ", 1960, № 2.

Б о р о д и н С., В л а д и м и р о в В. Спорные вопросы
некоторых преступлений в комментариях УК РСФСР.-
" Советская юстиция ", 1966, № 14.

Д а н и э л о в Б.В. К вопросу об ответственности за половые преступления по уголовному законодательству Азербайджанской ССР. - Ученые записки Азербайджанского госуниверситета. Баку, 1964.

Д а н и э л о в Б.В. Определение и система половых преступлений по советскому уголовному праву. - Ученые записки Азербайджанского госуниверситета. № 1. Баку, 1967.

З а г о р о д н и к о в Н.И., И г н а т о в А.Н. Преступления против личности. М., 1962.

И г н а т о в А.Н. Ответственность за преступления против нравственности. М., 1966.

И г н а т о в А.Н. Сборные вопросы квалификации половых преступлений. - Преступления против нравственности. (Материалы научно-практической конференции). Вильнюс, 1970.

К а р п о в и ч Г.В., К о р н и к М.Т. Расследование половых преступлений. М., 1958.

К о л б а н о в с к и й В. Вступительная статья к книге Рудольфа Нойберта "Новая книга о супружества." М., 1967.

Комментарий к Уголовному кодексу РСФСР 1960 г. Под ред. М.Д. Шаргородского и Н.А. Боляева. М., 1962.

Комментарий Уголовного кодекса Латвийской ССР. Рига, 1967.

Курс советского уголовного права. Часть Общая. т. I. Изд. Ленинградского университета, 1968.

Мудьгин Г.Н., Шубин Ю.А. Расследование изнасилований. М., 1970 .

Научный комментарий к Уголовному кодексу РСФСР. Учебное пособие. Под. ред. М.М. Ковалева и др. Свердловск, 1964.

Научно-практический комментарий Уголовного кодекса РСФСР. Отв. ред. Б.С. Никифоров. М., 1964.

Осипов П.П. Квалификация половых преступлений, совершённых в отношении несовершеннолетних. - Вестник Ленинградского университета. Серия экономики, философии и право. № 1. Л., 1966.

Осипов П.П. К вопросу о понятии половой зрелости. - " Судебно-медицинская экспертиза ", 1966, № 3.

Осипов П.П. Половые преступления. (Общее понятие, социальная сущность и система составов). Автореферат кандидатской диссертации. Л., 1967.

Пионтковский А.А., Меньягин В.Д. Курс советского уголовного право. Особенная часть. Том I . М., 1955.

Пионтковский А.А. Учение о преступлении по советскому уголовному праву. М., 1961.

Рашковская Ш.С. Преступления против жизни, свободы, здоровье и достоинства личности. Выпуск 4. М., 1959.

Сантаюв А.И. Особенности Уголовного Кодекса Молдавской ССР. - Особенности уголовных кодексов союзных республик (Сборник статей). М., 1964.

Сердюков М.Г. Судебная гинекология и судебное акушерство. М., 1957.

Смолянов В.М., Татиев К.И., Черванов И.Ф. Судебная медицина. М., 1961.

Советское уголовное право. Часть Особенная. Изд. Ленинградского университета, 1959.

Советское уголовное право. Часть Особенная. М. 1962.

Советское уголовное право. Часть Особенная. Изд. Московского университета, 1964.

Советское уголовное право. Часть Особенная. М., 1965.

Советское уголовное право. Часть Общая. Изд. Московского университета, 1969.

Сущенко Ю.К. К анализу статьи 119 УК РСФСР — Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы государства и право. Выпуск XII. Саратов, 1965.

Сущенко Ю.К. Об ответственности за развращение несовершеннолетних (по УК РСФСР) — Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы уголовного права, уголовного процесса и криминалистики. Выпуск XI. Саратов, 1964.

Сущенко Ю.К. Ответственность за половые преступления против несовершеннолетних по советскому уголовному праву. Автореферат кандидатской диссертации. Саратов, 1967.

Сущенко Ю.К. Разграничение составов половых преступлений против несовершеннолетних. - "Советская Юстиция", 1963, № 23.

Сущенко Ю.К. Стадии преступной деятельности в составах половых преступлений (по УК РСФСР) - Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы уголовного и исправительно-трудового права, уголовного процесса и криминалистики. Выпуск XVI. Саратов, 1969.

Уголовный кодекс Эстонской ССР. Комментарий. Сост. и ред. русского издание И.Ребане.

Уголовное право. Часть Особенная. М., 1968.

Уголовное право. Часть Особенная. М., 1969.

Хлиницов М.Н. Расследование половых преступлений. Саратов, 1965.

Хлиницов М.Н. Спорные вопросы квалификации половых преступлений. - Ученые записки Саратовского юридического института. Вопросы уголовного и исправительно-трудового права, уголовного процесса и криминалистики. Выпуск XVI. Саратов, 1969.

Шляпочников А.С. О классификации обстоятельств, способствующих совершению преступления. - "Советское государство и право", 1964, № 10.

Яковлев Я.М. Половые преступления. Душанбе, 1969.

Яковлев Я.М. Понятие половых преступлений - Преступления против нравственности. (Материалы научно-практической конференции). Вильнюс, 1970.

Яковлев Я.М. Причины неполной раскрываемости половых преступлений. - Вопросы уголовного права, прокурорского надзора, криминалистики и криминологии. Сборник 2-й. Душанбе, 1968.

Яхонтов В.А. Некоторые вопросы предупреждения половых преступлений несовершеннолетних. (Материалы научно-практической конференции)., М. 1967.

Kasutatud seadlusandlus ja kohtupraktika

Eesti NSV kriminaalkodeks. Tln., 1970.

NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi määrus nr. 2 25.märtsist 1964.a.

"Kohtupraktikast vägistamise asjades" - "Eesti NSV Ülemkohtu Bulletin", 1964, nr.2.

Правила судебно-медицинской акушерство-гинекологической экспертизы. М. 1966.

Постановление Пленума Верховного Суда РСФСР от 1962 г. по обвинению С. по ч.3 ст. 117 УК РСФСР -

"Бюллетень Верховного Суда РСФСР", 1962, № 3.

Определение Президиума Верховного Суда РСФСР от 1963 г. по

обвинению Л. по ст. 120 УК РСФСР - "Бюллетень Верховного Суда РСФСР", 1963, № 4.

**Eesti NSV Ülemkohtu 1968.a. arhiiv, kriminaaltoimik H.Aunbau-
mi süüdistuses.**

Rakvere Rajooni Rahvakohtu kriminaaltoimikud:

1965.a. arhiiv, kriminaaltoimik I.Kovaljovi
ja M. Lembineni süüdistuses.

1965.a. arhiiv, kriminaaltoimik O.Truve süü-
distuses.

1968.a. arhiiv, kriminaaltoimik K. Puttoneni
süüdistuses.

1968.a. arhiiv, kriminaaltoimik A. Kallaste
süüdistuses.

1968.a. arhiiv, kriminaaltoimik R. Truupõllu
süüdistuses.

1969.a. arhiiv, kriminaaltoimik E. Randvälja
süüdistuses.

Tallinna Mererajooni Rahvakohtu kriminaaltoimikud:

1965.a. arhiiv, kriminaaltoimik T. Nikolajeva
süüdistuses.

1965.a. arhiiv, kriminaaltoimik K. Kasekännu
süüdistuses.